

V ČÍSLE NÁJDETE

Editoriál	3	Zasľúbená zem	29
<i>T. Svat</i>		<i>L. Grobár</i>	
Deň za dňom	4	Svätá zem očami kňaza	31
<i>M. Pavlík</i>		<i>Š. Novotný</i>	
Rok sv. Ondreja	8	Čo v nás Svätá zem zanechala?	32
<i>V. Šosták</i>		<i>(seminaristi)</i>	
Pamätám si... zrkadlo v sebe	10	O tom, ako sa dá putovať	34
<i>T. Svat</i>		<i>S. Engel</i>	
Novokňazi 2011	12	Ho, tú, tó ton	35
<i>P. Harakal'</i>		<i>L. Durkaj</i>	
Zopár otázok pre otca rektora	15	Skúsenosť spoza veľkej mláky	39
<i>(rozhovor)</i>		<i>Š. Migač</i>	
Múdrost' - praktické umenie žiť	16	Kritika kritiky	40
<i>J. Novák</i>		<i>S. Engel</i>	
List Rúfusovi - dieťaťu básne	17	Pohľad za horizont	41
<i>F. Barna</i>		<i>M. Jaklovský</i>	
Po roku skúseností	18	Pol roka v Leuvene	42
<i>T. Svat</i>		<i>L. Durkaj</i>	
Svätá zem	21	Význam biblických mien	44
<i>S. Engel</i>		<i>J. Novák</i>	
Potrebuje sa vrátiť k čítaniu...	22	... cestou k Spáse	45
<i>(rozhovor)</i>		<i>J. Pichoňský</i>	
Zjazvená tvár sveta	26		
<i>F. Barna</i>			

BOROMEO (www.kske.sk/boromeo) - **Šéfredaktor:** František Barna - **Zástupca šéfredaktora:** Slavomír Engel - **Redakčná rada:** Tomáš Svat, Lukáš Grobár, René Vykukal, Lukáš Durkaj, Marián Jaklovský, Jozef Novák - **Grafická úprava:** Marián Jaklovský, Lukáš Grobár, Pavol Harakal', Jakub Pichoňský - **Text neprešiel odbornou jazykovou úpravou** - **Vydáva:** Kňazský seminár sv. Karola Boromejského - **Adresa:** Hlavná 91, 042 03 Košice - **E-mail:** casopisboromeo@gmail.com - Vychádza dvakrát do roka - **Tlač:** Vydavateľstvo Michala Vaška, Námestie Kráľovnej Pokoja 3, 080 01 Prešov - **Predná obálka:** foto - Stanislav Vinter - **Koláž na stranách 46 - 47:** Stanislav Vinter, Gabriel Benka - Rybár, Lukáš Grobár

Ten, čo hľadal pravdu. Takto by sa dalo interpretovať meno človeka. Jeden bol raz postavený pred otázku: Čo je pravda?

Odpoveďou bolo ticho. Prečo? Lebo nebolo potrebné nič povedať. Odteraz budú rozprávať skutky, nie slová.

Slová boli zradou pravdy. Veľkosť človeka bola zneužitá na malosť nepravdy. Miesto toho, aby slovo nieslo pravdu, presvedčilo ostatných, aby pravdu zapreli. A tak slovo zradilo Slovo, neznalosť zabil Pravu, bolesť pochovala Život. Ale... Prišla noc, tajomstvo noci, ktorým sa ona stala veľkou. Logika nepravdy prehrala. Vtedy vyšla pravda najavo.

Nie dav hlasov, ale jeden hlas mal pravdu. Lebo pravda nezávisí od počtu ľudí, ktorí ju in-

terpretujú. Pravda je pravdou sama osebe a nepotrebuje aby ju niekto poznal. Ona proste je. Ale pretože je, túži aby ju ostatní poznali.

Rozmenené na drobné – je dôležité len jedno: či sme na strane toho, kto hľadá pravdu a stáva sa pútnikom do skutočnej svätej zeme, alebo sme na strane tých, ktorí pravdu hodnotia bez toho, aby mali rešpekt pred ňou samou. No nie je dobré urobiť pilátovsku chybu a zostať len pri otázke. Dôležitejšia ako otázka je totiž odpoveď.

Izrael je Svätou zemou. Miestom, po ktorom kráčal Boh. Vraj a kedysi dávno. Ale to nie je to najdôležitejšie. Dôležitejšie je to, čo je teraz. Dôležitejšie je to, že Boh kráčal, kráčal za niekým. A ešte dôležitejšie je to, kam išiel a či aj my tam máme namierené.

DEŇ ZA DŇOM ...

MICHAL PAVLÍK

FOTO: STANISLAV VINTER, MARTIN REČLO

Každý rok, a vlastne akýkoľvek čas, je príležitosťou na spoluprácu s Božou milosťou. Aj v tomto roku sme príležitosti dostali neúrekom, no o ich využití musí uvažovať každý sám. K nahliadnutiu do nášho seminárneho života v období od začiatku roka do sviatkov Zmŕtvychvstania nášho Pána Ježiša Krista slúžia nasledujúce riadky. Nech sa páči...

6. január 2011 - Návšteva bohoslovcov v zahraničí

Štvrtok podvečer vyrazili bratia na pastoračnom ročníku, pôsobiaci v našej arcidiecéze, aby spolu s o. špirituálom Dušanom navštívili svojich spolužiakov, ktorí momentálne pôsobia v susedných krajinách. Prvou zastávkou boli Přichovice, kde pracuje Martin Tuleja, a ďalšou zastávkou bola Budapešť, kde pôsobí Tomáš Belá.

17. január 2011 – Požehnanie príbytkov

Ako každý rok, tak aj v tomto naši otcovia špirituáli požehnali príbytky nás, bohoslovcov, predstavených a kňazov, bývajúcich v budove seminára. Toto požehnanie je v prvom rade výzvou, aby

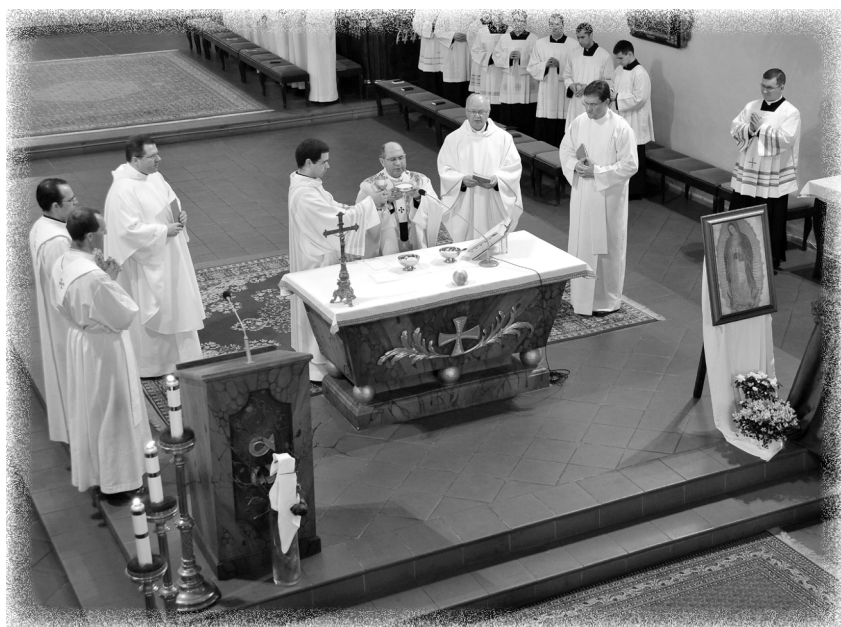
okrem stien, ktoré nás obklopujú, boli požehnaním pre tento svet aj naše životy. Ako rodina bývajúca pod jednou strechou sme sa teda modlili za seba navzájom, aby aj naďalej v našom dome prebývala milosť, pokoj a bratská láska.

21. – 23. január 2011 – Duchovná obnova a výročie konsekrácie kaplnky

Prvú duchovnú obnovu tohto roka viedol otec Juraj Jurica. Niesla sa v znamení komunikácie. Zamýšľali sme sa nad dôležitou komunikáciou z tváre do tváre, ako aj nad prínosom, ktorý zaznamenávajú moderné komunikačné prostriedky. V čase duchovnej obnovy, prebiehajúcej od piatka večera do nedele rána, pripadlo na sobotu tretie

výročie posviacky Seminárnej kaplnky sv. Karola Boromejského. Oslávili sme ho pri slávnostnej svätej omši, ktorej predsedal pomocný košický biskup Stanislav Stolárík. Slávnostnú homíliu predniesol náš exercitátor, otec Juraj Jurica. V nej nám pripomenul zmysel a význam chrámu v nás a pre nás.

tej zeme, teda na miesta, kde žil náš Pán, Ježiš Kristus. Okrem Izraela, ktorého územie je asi najvýraznejším priestorom na cestu po stopách pozemského putovania Krista, sme navštívili aj susedné Jordnánsko, ktoré sa taktiež spája s biblickými dejinami. Obsiahlejšie informácie o púti a dojmy niektorých pútnikov sa nachádza-

10. február 2011 – Návšteva biskupa z Limburgu

Ordinár našej partnerskej diecézy v Nemecku Dr. Franz-Peter Tebartz-van Elst počas svojej pastoračnej návštevy v Košickej arcidiecéze neobišiel ani jej srdce, ktorým je bezpochyby náš kňazský seminár. Na stretnutí s bohoslovcami v krátkosti predstavil cirkevnú situáciu v diecéze Limburg, kde zastáva úrad biskupa už vyše dvoch rokov.

11. február 2011 – Rozlúčka s bratom Lukášom

Pohrebnou svätou omšou a obradmi sme sa rozlúčili s jedným spomedzi nás. Opustil nás náš spolubrat Lukáš Nemčík, ktorý už viac rokov bojoval s ťažkou chorobou. Celebrantom pohrebnej svätej omše a obradov bol otec arcibiskup Mons. Bernard Bober. V homílii vyzdvihol, že Lukáš aj vo svojom utrpení vedel nájsť zmysel. Týmto je pre nás príkladom trpezlivosti a vytrvalosti. Nech teda príklad a nenaplnená túžba po realizácii jeho služobného kňazstva na tomto svete povzbudí všetkých, ktorí sa na takúto službu pripravujú, alebo ju už realizujú.

16. - 23. február 2011 - Púť do Svätej zeme

V týchto dňoch sme sa zúčastnili púte do Svä-

tej zeme, teda na miesta, kde žil náš Pán, Ježiš Kristus. Okrem Izraela, ktorého územie je asi najvýraznejším priestorom na cestu po stopách pozemského putovania Krista, sme navštívili aj susedné Jordnánsko, ktoré sa taktiež spája s biblickými dejinami. Obsiahlejšie informácie o púti a dojmy niektorých pútnikov sa nachádza-

ju na ďalších stránkach tohto čísla. Chcú byť motiváciou pre veriacich, že sa oplatí navštíviť tieto sväté miesta sveta.

25. - 27. február 2011 – Víkendové stretnutie nultého ročníka

Ako po minulé roky, aj tento rok, nás navštívili chlanci, ktorí pocítili v sebe Božie volanie. Toto víkendové stretnutie „nultákov“ im malo pomôcť trochu spoznať náš život tu v seminári. Preto sa medzi nás hneď po svojom príchode zaradili a žili v rytme nášho seminárneho poriadku. Začínali piatkovými večerami a končili nedeľným obedom. Medzitým im starší bohoslovci aj predstavení ponúkli pestrý program.

11 - 13. marec 2011 – Duchovná obnova

Na začiatku pôstneho obdobia sme prežívali dni stíšenia a vnútorného sústredenia. Duchovnú obnovu pre celý seminár viedol duchovný otec Štefan Lenčíš. Adresoval výzvy k posilneniu nášho povolania pre život v seminári a pre neskorší každodenný život kňaza v pastorácii. Svoje myšlienky dokreslil vlastnými skúsenosťami z pastorácie a práce na fakulte. Taktiež ponúkol príklady života kňazov, ktoré boli a sú vzorom nielen pre neho, ale pre každého z nás.

25. marec 2011 – Po- chod za život

Na slávnosť Zvestovania Pána sa uskutočnilo podujatie s názvom Po-
chod za život. Jeho cie-
ľom bolo poukázať na
hodnotu počatého, ešte
nenarodeného života.
Svätú omšu v seminár-
nom kostole celebroid
otec arcibiskup Bernard
Bober. Po svätej omši na-
sledovala eucharistická
adorácia v kostole a sa-
motný pochod smerom

7. marec 2011 – Fašiangový čajový večer o citovom dozrievaní

Náš kňazský seminár navštívila Mgr. Monika Ri-
marčíková, lektorka Inštitútu rodiny a uviedla nás
do témy „Kňaz – zrelý muž, priateľ a otec alebo do-
rastanie do lásky“. Nosnou časťou prednášky bol
rozbor ľudskej bytosti, ktorou je osoba používajú-
ca rozum, city a schopná ovládať svoje pudy.

19. marec 2011 – Kandidatúra seminaristov Košickej arcidiecézy

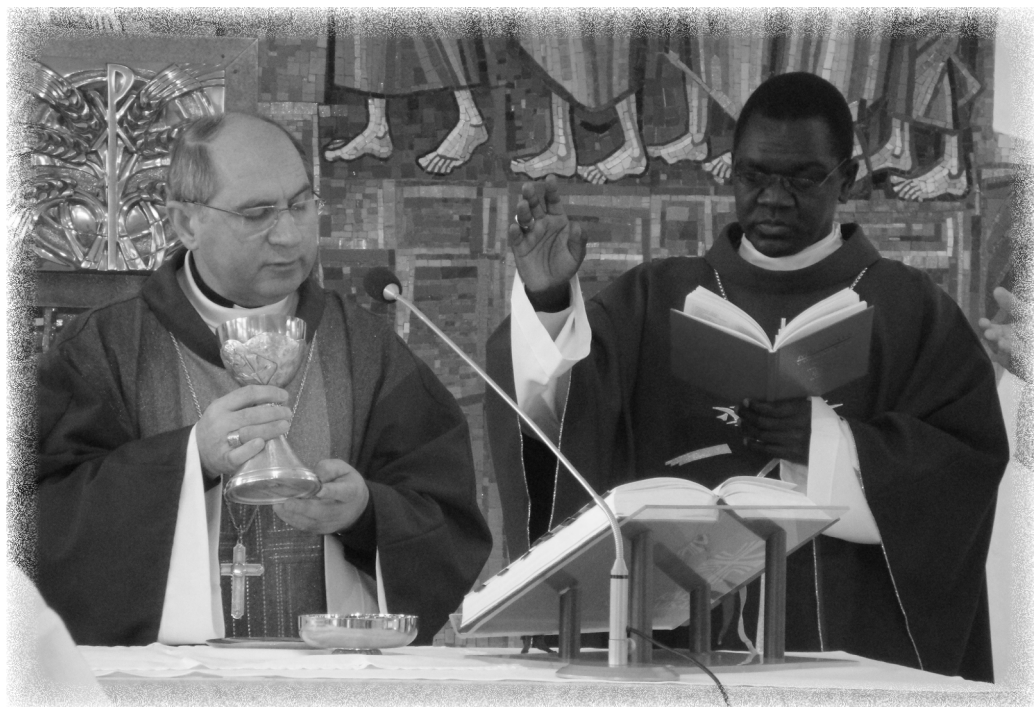
Na slávnosť sv. Jozefa, ženícha Panny Márie,
sa v Seminárnom kostole sv. Antona Paduánske-
ho uskutočnila kandidatúra na diakonské a kňaz-
ské svätenie bratov
piatakov. Slávnost-
nú svätú omšu ce-
lebroval Mons. Ber-
nard Bober, arcibis-
kup – metropolita.
Kandidátov otec ar-
cibiskup povzbudil
k vytrvalosti počas
bezprostrednej
prípravy na prijatie
diakonátu a neskôr
aj kňazstva. Nech
sv. Jozef, vzor otcov,
oroduje aj za tých,
ktorí sa majú stať
duchovnými otcami.

k Ústavnému súdu Slovenskej republiky. V sprie-
vode sa niesol obraz Panny Márie Guadalupskej,
ktorá je zvláštnou patrónkou nenarodených detí.
Nasledovala modlitba radostného ruženca, počas
ktorej sa sprievod s kahančekmi pohol po Hlav-
nej ulici smerom k Immaculate – soche Nepoškvr-
nenej Panny Márie. Tam sa prítomným prihovoril
špirituál Dušan Škurla a pripomenul, že ašpirácia
Košíc na titul „hlavné mesto kultúry“ sa má nutne
stretnúť s kultúrou života.

30. marec 2011 - Študentská kvapka krvi

V priestoroch Teologickej fakulty sa uskutočnil
tradičný odber krvi organizovaný Teologickou fa-

kultou a Kňazským seminárom v spolupráci s Národnou transfúznou stanicou v Košiciach. Tridsaťti spomedzi nás týmto skutkom prejavili nezištnú lásku svojim blíznym, ktorí to najviac potrebujú.

31. marec - 5. apríl 2011 - Návšteva biskupa z Tanzánie

Počas svojej návštevy Košickej arcidiecézy zavítal aj do nášho seminára biskup Mons. Rénatus Leonard Nkwande. Diecéza Bunda, na čele ktorej stojí, vznikla asi pred pol rokom. Biskupskú vysviacku prijal vo februári tohto roku. V tejto diecéze je asi pol milióna katolíkov a vo farnostiach pôsobí 14 kňazov. Ubezpečili sme ho o našej podpore a spoločnom hľadaní riešení pri budovaní tohto nového cirkevného spoločenstva v krajine, kde sa kresťanstvo rozširuje iba v priebehu posledných sto rokov.

7. apríl 2011 – Návšteva predstavených zo seminára v Rige

Naši profesori biblických vied sa podieľajú aj na vzdelávaní bohoslovcov na Teologickom inštitúte a v Kňazskom seminári v Rige, hlavnom meste Lotyšska. V rámci svojej návštevy Katolíckej

univerzity v Ružomberku sa rektor a vicerektor tamjšieho seminára zastavili aj v našom seminári. Mohli tak spoznať prostredie, v ktorom sa formujeme, a zároveň nám v krátkosti predstavili Lotyšské pomery. Slovensko ako krajina obom imponovalo hlavne krásnymi horami. Pri pozývaní do Lotyšska však nezabudli pripomenúť, že sa tam môžeme tešiť na Baltické more.

21. apríl 2011 – Omša svätenia olejov a odchod na prázdniny

V deň, keď si pripomíname ustanovenie kňazstva Pánom Ježišom, kňazi Košickej arcidiecézy a, samozrejme, aj my, bohoslovci, sme sa stretli spolu s naším otcom arcibiskupom Mons. Bernardom Boberom na slávnostnej svätej omši svätenia olejov, ktorá sa nazýva aj „Missa chrismatis“. Po jej skončení sa pre nás začínajú krátke prázdniny, počas ktorých v našich farnostiach prežijeme sviatky Veľkej noci. Naši bratia tretiaci už tradične ostávajú počas týchto najväčších kresťanských sviatkov v seminári, aby asistovali pri ich liturgickom slávení v seminárnom kostole ale aj v Katedrále sv. Alžbety.

Rok sv. Ondreja

v službe budúcich rokov

VLADIMÍR ŠOSTÁK

FOTO: INTERNET

Som presvedčený, že v živote viery je veľmi dôležité vnímať mnohé vonkajšie udalosti ako príležitosti pre neviditeľnú Božiu milosť. Je to sviatostný princíp nášho života a niečo obdobné, ako v našom osobnom živote, kde zrejme napríklad čnosť vďačnosti voči Pánu Bohu ako aj voči našim najbližším osobitým spôsobom prežijeme zvlášť pri našich životných jubileách, hoci to neznamená, že inokedy sme menej vďační. Pri takýchto príležitostiach to však dokážeme viac či intenzívnejšie prežiť. Tak aj v živote diecézneho spoločenstva veriacich je celkom iste veľkou príležitosťou pre rozvoj diela Božej milosti vymenovanie nového diecézneho biskupa.

Pre nás všetkých osoba a služba diecézneho biskupa chce a má byť znamením blízkosti Ježiša, ktorý zas o sebe povedal: Kto vidí mňa, vidí Otca. Náš nový arcibiskup pri naplnení tohto svojho poslania – stať sa priblížením Ježiša vo svojom živote a vo svojej službe pre všetkých, ktorí sú mu zverení – hneď na začiatku svojej arcipastierskej služby volá na pomoc toho, ktorý bol prvý z apoštolov, ktorého si Ježiš povolal a ktorý prežil mnohé chvíle v jeho najintímnejšej jednote: sv. Ondreja. Keďže sv. Ondrej je už vyše 200 rokov patrónom našej arcidiecézy a história nepamätá, žeby mu bol niekedy zasvätený niektorý rok, nový arcibiskup Mons. Bernard Bober sa rozhodol začať svoje arcipastierské dielo práve s tým, s ktorým začal samotné jadro svojho vykupiteľského diela (povolanie apoštolov) aj sám Ježiš Kristus. Zrejme toto tvorí historický podtón, ku ktorému sa pripája aj možnosť priniesť relikvie sv. apoštola Ondreja z talianskeho mestečka Amalfi. To všetko potom vyúsťuje v skonkretizovaní očakávania

našej spolupráce s Božou milosťou, ktoré je vyjadrené podtitulom tohto Roka sv. Ondreja – Duchovná obnova našej arcidiecézy.

Samotný motív uvádza sám arcibiskup vo svojej homílii pri vyhlásení Roka sv. Ondreja, ako aj vo svojom pastierskom liste na Nedeľu sv. Rodiny 2010, ktorý by sme mohli parafrázovať v slovách: využiť tento rok na to, aby sme boli viac s ním. Toto rozhodnutie či nasmerovanie sa iste odvíja aj zo situácie života viery na území našej arcidiecézy, ktorá popri všetkých charakteristikách má jednu, ktorá sa nám môže javiť ako obrovská príležitosť či znamenie našich čias, na ktoré je potrebné adekvátne odpovedať. Tým dôležitým faktorom súčasnosti je pomerne veľký počet veriacich, ktorých máme na dosah; ktorí sú ešte otvorení komunikácii s Cirkvou; ktorí sú účastní na liturgii a podobne. Tento stav má však stále zostupnú tendenciu, preto všetci vnímame potrebu novej evanjelizácie, ktorú poslední pápeži tak veľmi zdôrazňujú. Preto si táto duchovná obnova našej arcidiecézy kladie

za úlohu zastaviť tento trend prostredníctvom toho, že sa budeme spolu pýtať Pána, čo robiť v tejto dobe a hľadať na to odpovede v Pánovom slove – vždy a všade. To nie je iba slogan, o ktorom arcibiskup rozhodol, ale predovšetkým úmysel tohto Roka sv. Ondreja.

Preto sa každý mesiac zjednocujeme v spoločnom počúvaní a meditovaní Božieho slova, ktoré sa potom chce rozvíjať prostredníctvom farskej katechézy tak pre deti ako aj pre dospelých. V tomto duchu je vypracovaný plán, podľa ktorého zjednocujúcou témou je evanjelizácia v rozvinutí, ktoré môžete nájsť na www.rimkat.sk v slove arcibiskupa v mesiaci január.

Foriem a podôb, ako nastúpiť cestu tejto duchovnej obnovy, je celkom iste mnoho a závisí iba od presbyterov vo farnostiach a ich spolupracovníkov, ktorí dokážu najlepšie posúdiť vhodnosť či neadekvátnosť tej ktorej formy. Veľmi od nich závisí, kde, čo a ako sa to všetko v konkrétnej pastorálnej praxi premení na drobné, resp. sa rozvinie vo fantázii lásky.

Vychádzajúc z predchádza-

júcich myšlienok by som rád zdôraznil jednu skutočnosť. Arcibiskup ponúka základnú orientáciu (základný materiál), ktorej zmyslom nie je v žiadnom prípade nahradiť aktivitu a námahu farárov, kaplánov a zodpovedných laikov, ktorých úloha by spočívala iba v servilnom „odčítaní“ hotových materiálov, ale ako prvý ide príkladom v tom, čo sa modlíme v modlitbe k sv. Ondrejovi: v prosbe o milosť milovať námahu; nadchnúť sa a vytrvať v apoštolskom nadšení; túžiť po svätosti a dosvedčovať to každodenným úsilím a odvahou vo viniči Pánovej.

Všetkým nám je známa aj blízkosť 1150-tého výročia príchodu našich slovanských vierozvestov sv. Cyrila a Metoda na naše územie. Toto výročie budeme sláviť, ale predovšetkým vnímať jeho odkaz pre súčasnosť v nastávajúcich dvoch rokoch. Nemožno pritom nevybadať aj nápadnú súvislosť medzi týmto výročím a Rokom sv. Ondreja, a to jednak v prepojení patróna našej diecézy s patrónmi Európy, v prepojení počiatkov evanjelizácie apoštolov na začiatku novodobých dejín spásy s počiatkom evanjelizácie na našom území, ako aj vo vyjadrení vzájomnej jednoty a spolupatričnosti partikulárnej a uni-

verzálnej cirkvi.

V rámci Roka sv. Ondreja sa chystá aj diecézna púť, ktorá bude spojená s prebratím relikvií sv. Ondreja, apoštola, a ich prenesenie do našej katedrály. Táto púť sa plánuje na koniec septembra v širokej finančnej a ponukovej variabilite (3 možnosti autobusom a 3 letecky). Všetci účastníci tejto diecéznej

púte sa stretnú v Amalfí 25. septembra spolu s arcibiskupom na duchovnom celodennom programe, ktorý bude spojený s prebratím relikvií sv. Ondreja. Takto diecéza v malom chce spolu aj putovať a aj týmto spôsobom vyjadriť ochotu kráčať v tejto neľahkej dobe za Kristom. 30. novembra, na sviatok sv. Ondreja, budú tieto relikvie slávnostne uložené v našej katedrá-

le (zrejme aj za prítomnosti J.E. kardinála Jozefa Tomku). Niekedy v októbri sa chystá aj konferencia na aktuálnu tému v súvislosti s pastoraáciou.

Na záver – keďže tento článok je písaný pre časopis bohoslovcov – by som vyjadril svoje osobné presvedčenie, že Rok sv. Ondreja tu nie je o samotnom tomto roku, ale o príležitosti Bo-

žej milosti a o našej zodpovednej odpovedi naň. Tento Rok sv. Ondreja je príležitosťou začatia potrebnej novej mentality – nového pastorálneho myslenia, ktoré sa premietne aj do našej pastorálnej praxe. Naša činnosť je totiž prvým prístupovým kódom, prvým vnímaním toho, čím sprítomňujeme obraz Cirkvi pre súčasného človeka. To všetko je aktuálne tak pre súčasnú generáciu, ako aj pre budúcu generáciu Cirkvi, v ktorej nenahraditeľnú službu práve vo vyjadrovaní

obrazu Cirkvi majú a budú mať predovšetkým presbyteri. Bolo by iste jedným z požadovaných plodov tohto roka, aby ho bohoslovci prežívali ako taký, ktorý je tu pre ich formáciu, pre ich službu a pre ich budúcnosť, a naučili sa už teraz úplne dôverovať svojmu arcibiskupovi a zjednocovali sa s ním v každom jeho úmysle.

PAMÄTÁM SI...

...ZRKADLO V SEBE

TOMÁŠ SVAT

FOTO: INTERNET

Svätý otec, v blahej pamäti, pápež Ján Pavol II., napísal pred niekoľkými rokmi encykliku *Fides et ratio*. V nej okrem iného hovorí, že to, čo človeka pohýna dopredu, to, čo ho núti premýšľať a obdivovať krásu a jedinečnosť sveta, a tým sa vytrhávať zo všednosti života, je ľudská schopnosť „údivu“. Aj Ježiš hovorí vo svojom evanjeliu vetu, ktorá nás núti zamyslieť sa. Je obľúbeným mottom nejedného človeka, ktorých máme tú česť poznať. A tá veta znie: „*Ak nebudete ako deti, nevojdete do nebeského kráľovstva*“. (Mt 18,3) Deti sú jednoduché a vo svojej jednoduchosti sa dokážu tešiť a diviť sa aj z vecí, ktoré nám často nestoja ani za pohľad, a tak často poznajú a chápu, hoci len detsky, svet lepšie ako my.

Jednou z vecí, ktoré ma na človeku udivujú, je ľudská pamäť. Je to schopnosť spomenúť si na to, čo bolo, a tak sprítomňuje v našom vedomí to, čo ostalo v našom srdci. Dalo by sa povedať, že naša pamäť nám dokáže ako film premietnuť to, čo už síce nie je, ale bolo. Dokonca nám dokáže oživiť spomienky aj na ľudí, ktorí v našom živote boli, ale už nie sú. Možno odišli navždy a možno nakrátko, možno odišli len do iného mesta, a to môže byť vzdialené alebo blízke. No pamäť nám poukazuje na jedno. Totiž ak títo ľudia už *teraz nie sú* v našom živote, *neznamená to, že v ňom nikdy neboli*. Možno v ňom boli krátko, možno len rok, dva či tri, ale aj tri roky stačia na to, aby v našom srdci zanechali odtlačok svojej tváre. A to, čo nám ich sprítomňuje, je dielo a práca, ktorú začali a ktorú nám zanechali, slová, ktoré vypovedali a tie zostali zapísané v našej pamäti. A hoci ich už vidieť nemôžeme, z úcty k nim v nej môžeme a máme pokračovať. Tak najlepšie môžeme vzdať hold pamiatke toho človeka, a tým dať jasný odkaz: „*Nezabudli sme*“.

Aj Ježišovi učeníci stáli pred podobnou dilemou. Ježiš, ten ktorý o sebe hovoril, že koná v mene Otca, nie seba, zrazu zomrel. On, ktorý vy-

tvoril spoločenstvo učeníkov, tri roky bol s nimi, tri roky ich formoval a učil ich, tri roky im dával príklad, v jeden deň, v plnosti času, od nich musel odísť. V tej chvíli sa im zdalo, že tie tri roky boli zbytočné, že to, čo na ňom stálo, s ním aj padlo. Iste si to mysleli, aj keď boli schovaní vo večeradle, zbavení všetkých nádejí do budúcnosti. Lebo nádej je synonymom budúcnosti. Istotne v tom čase spomínali na neho, na to, čo vravel a konal, a čo sa na prvý pohľad nezhodovalo s aktuálnou realitou. Zdalo sa, že to, čo robil, už nie je, a už vôbec, že nemá zmysel pokračovať v tom, čo začal. Lebo on od nich odišiel. Nevedeli však o jednej veci, že *po bolesti a neistote z tmy Veľkého piatku prichádza radosť a pravda Veľkonočného rána*. Až potom mohli pochopiť, že hoci od nich odišiel, nepustil ich a že stále bude medzi nimi, a oni tým vyjadria súhlas tak, že budú pokračovať v tom, čo začal, v spoločenstve, ktoré on vytvoril. Lebo on z neho nevytlučil nikoho, ani Judáša a ani Petra. Preto to nemohli urobiť ani oni a selektovať sa na jedných a tých lepších. A zrazu tri roky ľudského života boli po

Veľkej

noci premietnuté ako program na celé ďalšie obdobie, až doteraz.

Opäť musím spomenúť pápeža Jána Pavla II. a jeho knihu *Pamäť a identita*. V nej hovorí, že *na to, aby človek vedel, kam má ísť ďalej, musí si uvedomiť, kým je*. Mnohokrát stojíme v živote pred rozhodnutím, ktoré ho môže a musí podstatne zmeniť. Pred takýmito rozhodnutiami sa nedá ujsť, lebo sú dôsledkom našej slobodnej vôle. Problémom však ostáva otázka, ako sa rozhodnúť tak, aby moje rozhodnutie bolo správne. Ako odpoveď na túto otázku sa črtá úvaha, že človek, ktorý nepozná sám seba, sa bude len ťažko rozhodovať. A na to, aby sa človek poznal, musí poznať vo svetle objektívnej pravdy svoju minulosť, a až tak mohol ísť do budúcnosti. Ale nie je ani zdravé lipnúť na tom, čo bolo. A tak najlepším riešením je inšpirovať sa v prítomnosti minulosťou do budúcnosti.

Vonkoncom sa tým nepopiera účinok sviatosťi zmierenia. Sviatosť zmierenia zmyva naše viny a oslobodzuje nás od tiaže činov na naše svedomie. Nezabavuje nás však našej minulosti. Oslobodzuje od nej, ale nezabavuje. Lebo keby nás od nej zbavovala, oberala by človeka o možnosť poučiť sa z vlastných chýb. Tak vedomie zlyhania Petra, ktoré nastalo po speve kohúta, mu udelilo vysokú školu pokory. To bol štart jeho oslobodenia od svojich predstáv. Ježiš mu potom jeho zlyhanie odpustil, no vedomie pokory, ktoré pri tom nadobudol, v Petrovi ostalo, a tým mu uláhčilo cestu k nasledovaniu Ježiša. (porov. Lk 22, 54-62; Jn 21, 15-19)

To, ako sa človek rozhodne, závisí od neho. Jedno je isté, každé rozhodnutie človeka mení, lebo na neho prináša dôsledok svojich činov. Tak ho dobré rozhodnutie mení k lepšiemu a zlé k horšiemu. Je preto dôležité skúmať sa, či ma rozhodnutia, ktoré som vykonal, nezmenili natoľko, že som prestal byť *normálny*. Možno znie pojem „normálny“ banálne, ba až trápne. V dnešnom svete je práve normálnosť tým, čo možno najviac chýba v našich vzťahoch. Ale ako zistiť, či je človek ešte stále „normálny“? Na to nám môže dať odpoveď opäť naša pamäť. Niekedy je užitočné premietiť naše aktuálne postoje a rozhodnutia do minulosti. *Či by som v minulosti urobil to isté a tak isto, ako som to urobil teraz? Či mám te-*

raz také vzťahy, aké by som mal vtedy? A tak meradlom našej normálnosti sú aj naše vzťahy. Nie vzťahy s tými, ktorí sú ďaleko, ale s tými, ktorí žijú v našom okolí, v našej blízkosti. Nechcem tým povedať, že minulosť bola vždy lepšia ako prítomnosť. Vonkoncom nie. Veď človek sa mení k lepšiemu alebo horšiemu. No porovnávanie kritérií, ktoré som kedysi používal s kritériami, ktoré používam dnes, nám pomôže ukázať, kam som sa vo svojom zmyšľaní posunul a ako sa zmenil môj rebríček hodnôt. A či kritériom dnešných rozhodnutí nie je len vzdor, bolesť alebo nezáujem. No najdôležitejším vzťahom v našom živote musí byť vzťah s Bohom, a ten nám dá odpoveď na otázku našej normálnosti. Na to, aby bol človek dobrým, stačí, aby bol normálnym a to ostatné príde samo. Ak to nepriehádza, potom je možno čas zastaviť sa a premýšľať.

Pápež Benedikt XVI. raz napísal: *„Pohľad, akým sa dívam na druhého, rozhoduje o mojej ľudskosti.“* Môžeme sa ním voľne inšpirovať a parafrázovať, že spôsob, ako sa staviam k minulosti, rozhoduje o mojej prítomnosti, v ktorej sa ukazuje moja ľudskosť. *„Kristus je ten istý včera i dnes i naveky.“* (Hebr 13,8) Na to, akí sme dnes, si môžeme odpovedať len tak, že sa postavíme tvárou tvár k sebe samému v spoločenstve s Duchom Svätým, ktorého dary múdrosti a rozumu sme prijali vo sviatosťi birmovania. Nech nám Panna Mária, ktorá *„nosila Ježišove slová vo svojom srdci a neustále nad nimi premýšľala“* (Lk 2,19), pomáha svojou materskou láskou u svojho Syna.

Novokňazi 2011

AUTOR: PAVOL HARAKAL

FOTO: ARCHÍV

*„Svoj čas má odmlčať sa, svoj čas má prehovoriť.“ (Kaz 3,7b)
Naši bratia diakoni sa pred siedmimi rokmi vstupom do seminára odmlčali, aby po kňazskej vysviacke, ktorú prijmu tohto roku z rúk o. arcibiskupa, mohli už nanovo prehovoriť tam, kde ich pošlú ohlasovať Krista. Preto sme sa ich opýtali:
„Akú najväčšiu zmenu si si na sebe všimol, po formácii v seminári?“*

Miroslav Laska
Košice - KVP

Po niekoľkých rokoch v kňazskom seminári nie je ľahké hovoriť o tom, čo sa zmenilo. To by skôr mohli povedať druhí, aby to bolo objektívne. Určite sa však menili moje postoje a samotné vnímanie Boha, mňa, človeka, Cirkvi... Za veľmi pozitívne považujem ťažšie chvíle v duchovnom živote, ktoré som prežíval a ktorých dôsledkom sú práve vyššie spomínané zmeny vnímania. Teraz viem, že každá chvíľa, v ktorej Boh akoby mlčal, bola skúškou vzťahu s Ním, a zároveň tento vzťah upevňovala. Preto som za to Bohu vďačný.

Nič by som z týchto rokov nenechal, lebo každá situácia, každé stretnutie s druhým človekom, či už v seminári samotnom, v rodnej farnosti, na pastoračnom ročníku v Detve, na stáži v Rakúsku, alebo napokon na diakonskej praxi v Sabinove, ma posúvali ďalej – dúfam, že bližšie k Bohu a ľuďom. Táto cesta nekončí, ona pokračuje, ale už iným spôsobom. Verím, že s Božou pomocou a modlitbou veriacich aj v kňazskom živote budeme kráčať stále so spoločenstvom Cirkvi bližšie k sebe navzájom, a tým aj k Bohu.

Milí čitatelia nášho časopisu, modlite sa za kňazov i za tých, ktorí sa na túto službu pripravujú. Ďakujeme...

Aj keď od vstupu do seminára prešlo už takmer sedem rokov, nie je jednoduché odpovedať na túto otázku. Základným problémom je, že ja pravdepodobne ani nie som kompetentný, aby som na to odpovedal. Skôr iní by mali povedať, či je na mne vidieť nejakú zmenu, tí, ktorí si ma pamätajú predtým a vidia ma aj teraz. Dúfam však, že nejaká zmena nastala, a nielen nejaká, ale v prvom rade zmena k lepšiemu. Zmena podľa vzoru Ježiša Krista, ktorý sa nám tých sedem úrodných seminárnych rokov predkladal aj od našich predstaviteľov ako obraz, podľa ktorého máme v sebe maľovať a opravovať obraz svojej duše. A to by malo byť aj cieľom našej formácie v seminári. Cieľom by nemala byť kňazská vysviacka a kňazstvo, to je len prostriedok alebo farba, ktorou tento obraz v sebe maľujem. Cieľom je nebo. Cieľom je svätosť. Aby potom v nás, ktorí sa staneme kňazmi, mohli tí, s ktorými sa stretáme, vidieť obraz Ježiša Krista.

Jozef Eliáš
Pušovce

Peter Leško
Prešov - Solivar

Odpoviem trochu obsirnejšie. Kňaz, ktorý bude viesť ľudí k Ježišovi Kristovi a má im pomáhať hľadať odpovede na ich otázky, musí prejsť dôkladnou prípravou a sám nájsť v Kristovi nielen svetlo, ale aj silu pre svoju službu. Príprava prebieha práve v kňazskom seminári. Na základe toho sa definuje hlavná úloha seminára, spočívajúca v schopnosti predstavených formovať budúcich kňazov pre novú generáciu.

Na začiatku je túžba po kňazstve. Naš pohľad je nasmerovaný ku Kristovi. S veľkodušným zápalom mladý seminarista daruje svoje srdce Kristovi, a hoci si ešte dobre neuvedomuje požiadavky formácie, prináša obety. Vzdávame sa mnohých vecí, aby sme mohli získať omnoho viac. Je potrebné oslobodiť svoje srdce od všetkého, čo vo svojej prirodzenosti môže predstavovať prekážku pre rast lásky ku Kristovi. Viac Krista spoznávať, vyhľadávať, milovať, nájsť vnútorné aj vonkajšie ticho, učiť sa modliť, pestovať poslušnosť, čerpať silu pri Eucharistickej adorácii, účasť na liturgii hodín, to všetko sú prostriedky a hodnoty, ktoré viedli aj mňa, „byť s ním“.

Som presvedčený, že roky formácie v duchovnom, intelektuálnom a osobnostnom živote, cez modlitbu, štúdiá, osobné obety, víťazstvá nad sebou samým, prinesú ovocie vo vedení ľudí k Ježišovi Kristovi. Ved' „nájsť Krista“, ako hovorí sv. Ignác z Loyoly, nie je možné bez dlhého, trpezlivého a náležité usmerneného úsilia.

V živote človeka neustále niečo končí a niečo začína. Pri týchto koncoch a začiatkoch je dobré urobiť reflexiu toho, čo je už za nami. Myslím, že aj k tomuto cieľu smeruje položená otázka. Za mnou je sedemročná formácia v kňazskom seminári a predom život v kňazskej službe. V tomto prípade sa však reflexia robí o čosi ťažšie, pretože počas rokov strávených v seminári došlo k početným zmenám. Niektoré sú viditeľné navonok :), a o niektorých viem iba ja. O tých viditeľných by najlepšie vedeli hovoriť ľudia, ktorí ma poznali ešte pred tým, než som sa vydal na cestu ku kňazstvu. No myslím si, že nie je ani tak dôležité, akú najväčšiu zmenu na sebe badám ja či ostatní, ale rozhodujúcejšie je to, aby som v premieňaní seba vytrval celý život. Podstatné je, aby som sa týmito zmenami stále približoval k nášmu Majstrovi.

Gabriel Repaský
Dulová Ves

Ladislav Jeremiáš
Križovany

Čas strávený v seminári ma zaiste, ako každého, poznačil svojou formáciou a vplyvom. Počas tejto doby som viac spoznával seba, ale hlavne Boha. Budovať osobný vzťah s Bohom je úlohou každého, kto sa pripravuje na kňazstvo. Tento vzťah začal už pred tým, ako som si podal prihlášku a počas týchto rokov sa viac prehĺbil a verím, že aj upevnil. Dnes však nemôžem povedať, že tento vzťah je z mojej strany dokonalý. Na sebe vidím, že mám stále nedostatky a chyby, s ktorými musím denne zápasiť. No aj vďaka rokom stráveným prípravou na kňazstvo som sa naučil na ne pozerat inak. V tomto vidím aj najväčšiu zmenu na sebe – pozerat sa na všetko očami viery, jeho očami, a tak vo všetkom a všetkých nachádzať jeho.

V každom výchovnom stupni, na základnej, strednej i vysokej škole, v seminári, si človek kladie stále tie isté otázky: Čo z toho budem mať? Oplatí sa to? Prečo je to tak? Tiež som si podobné otázky kladol v seminári a nepoznal som na ne odpoveď. Stále som si však hovoril, že všetko sa raz možno zide. Tých pár dní v pastorácii ma utvrdilo v tom, že zber úrody je až v jeseni.

Priznám sa, že všetky zmeny zo seminárnych čias som ešte nestihol objaviť, a z tých objavených je ťažko povedať, ktorá je tá najväčšia. Keď beriem do úvahy fakt, že seminár má naučiť bohoslovca k samobudovaniu, tak tou zmenou bude zrejme tá schopnosť, ktorá mi nedovolí zaspať na vavrínoch. Ženie ma neustále na seba pracovať, aj keď ovocie nie je hneď viditeľné. S tou súvisí aj ďalšia veľká zmena a ňou je dôvera v Boha, ktorá sa v seminári posilnila a teraz sa posilňuje v pastorácii, veď v Bohu objavujem seba i svet.

Jednoducho povedané – v trpezlivosti sa učím, že úroda sa zbiera v jeseni. A kedy príde tá jesen? To neviem. Verím však, že seminár prispel svojou štipkou k tomu, aby som zvedel správny čas.

Som však presvedčený, že sa v ďalších dňoch môjho duchovného života objavia zmeny, ktoré si zatiaľ neuvedomujem. Veď nikdy nebudem tak dokonalý, aby som bol so sebou spokojný.

Peter Rusnák
Ždaňa

Viktor Baltés
Olšovany

Okrem toho, že som o sedem rokov starší, som o ne aj bohatší. Zbohatol som pokladom, ktorý ani moľ, ani hrdza nezničia. Nemôžem povedať, že v seminári som prešiel veľkými zmenami, skôr hlbokými. Verím v toho istého Boha, vidím toho istého Boha, a predsa verím a vidím ho inak. Viem predsa, komu som uveril.

V seminári rástlo to, čo Boh zasial, ja som sa snažil čo najmenej prekážať a rásť čo najviac pomáhať. Pre mňa seminár neskončil. Pokračuje ďalej, ibaže inak, asi tak, ako o tom píše Peter v druhom liste: „Preto sa, bratia, tým viac usilujte upevňovať svoje povolanie a vyvolenie. Veď ak budete to robiť, nikdy nepadnete.“

Na nič nové som v seminári neprišiel, nič nové som neobjavil (okrem vzácných ľudí), ibaže som Boha začal brať stále vo väčšom a väčšom rozsahu vážnejšie. Nič ma viac neteší ako to. To je mojou najväčšou zmenou – úsilie brať Boha v plnom rozsahu vážne (veriť, že ani najmenšia čiarka sa nepomíne) a potom... uvidím, čo oko nevidelo, začujem, čo ucho nepočulo...

Jozef Kohút
Bardejov

Seminár je miestom formácie mladého človeka. Aj ja som okrem duchovnej a intelektuálnej formácie v seminári formoval predovšetkým svoj vzťah k Bohu a blížnemu. Seminár je aj dôležitým miestom, na ktorom sa mladý človek môže s pomocou predstavených správne formovať. Najväčšou zmenou je asi môj vzťah k Bohu a blížnemu. Môžem povedať, že práve v seminári dozrieva mladý človek a taktiež náš vzťah k blížnemu. Pretože mojou záľubou je psychológia, čo ma pobádať k tomu, aby som sa viac zamerával na toho druhého. V prvom rade môj duchovný život je vďaka formácii v kňazskom seminári určite na vyššej úrovni. A práve duchovný život mi pomáha k správne nasmerovaniu sa na blížneho. Na záver môžem povedať, že seminár je dôležitým a nevyhnutným prostriedkom na ceste ku kňazstvu.

...ZOPÁR OTÁZOK PRE OTCA REKTORA

FOTO: STANISLAV VINTER

Po biskupovi je našim ďalším predstaveným otec rektor František Katriňák. Položili sme mu skrátka zopár krátkych otázok a on na ne odpovedal.

Na čo zo svojho kňazského života spomínate najradšej?

Vždy si veľmi milo spomínam na chvíle prežité v službe kňaza vo farnosti. Je veľmi veľa spomienok na milých a dobrých veriacich, na mládežnícke spoločenstvá, spoločné púte, starosti aj radosť, kde nikdy nechýbala spoločná viera, súdržnosť, obeta aj láska. Pôsobil som vo farnostiach Prešov – mesto, Kamenica a Haniska. Nikde nechýbali skvelí ľudia a nosím ich stále vo svojich spomienkach.

Už tretí rok ste v pozícii rektora nášho kňazského seminára. Ako vnímate svoju službu pre bohoslovcov?

Každá služba kňaza je dôležitá a hodnotná, bez ohľadu na to, v akom spoločenstve či prostredí sa vykonáva. Výchova budúcich kňazov je špecifikou a náročnou prácou. Seminár je prostredím, kde sa automaticky očakáva vyšší stupeň kvality práce vo všetkých oblastiach. To, čo je z pohľadu farnosti u kňaza výnimočne hodnotené, môže byť v prostredí seminára vnímané ako bežné, ba až slabé. Je staré známe tvrdenie, že svätý kňaz spôsobuje horlivých veriacich, horlivý kňaz vzbudzuje veriacich, ktorí si plnia povinnosti, a kňaz plniaci si len svoje povinnosti zanecháva po sebe vlažných veriacich. Toto všetko sa dá aplikovať aj na vzťah predstavených seminára a seminaristov, budúcich kňazov. Pokiaľ si my, predstavení seminára, budeme len plniť svoje povinnosti, budú od nás vychádzať vlažní kňazi. V tomto zmysle vidím našu veľkú zodpovednosť a aj náročnosť služby. Samozrejme, nenamýšľam si, že výchova kňazov leží len na pleciach rektora a predstavených seminára. Je to v prvom rade Božie dielo, do ktorého sú svojou mierou zapojení všetci – biskup, kňazi, veriaci vo farnostiach, rodiny bohoslovcov. To však neumenšuje moju osobnú zodpovednosť a tu vždy vidím, že je čo naprávať či dopĺňať.

Kto vo Vašom kňazskom živote bol, prípadne ešte stále je pre Vás vzorom?

Pre každého kňaza je najvyšším a trvalým vzorom Ježiš Kristus. V zástupe svätých nie je núdza ani o ľudské vzory. Pri čítaní Sv. písma a životopisov svätých je vždy veľa inšpirácie a aj povzbudení. Ak by sa jednalo o kňazské vzory, mal som šťastie, že už od narodenia sprevádzali môj život kňazi, ktorí boli inšpiráciou a povzbudením. Aj dnes poznám takýchto kňazov a teším sa, že ich je veľa.

Aký by mal byť podľa Vás kňaz 21. storočia?

Mal by to byť teológ, t.j. ten, kto sa modlí. Bez intenzívnej osobnej modlitby nemožno byť Božím služobníkom a ani nie je možné o Bohu pravdivo hovoriť. Modlitba je osobným spojením s Bohom, v ktorom kňaz denne obnovuje svoje zasvätenie Bohu a hľadá silu pre naplnenie svojho poslania. Zároveň by kňaz mal byť vzdelaným mužom, aby sa vyznal v spleť otázkach dezorientovaného sveta. Dnešný kňaz sa nemôže uspokojiť s úrovňou svojich vedomostí, ale aj naďalej sa potrebuje vzdelávať a veľa čítať.

O pár dní bude blahorečený veľký pápež Ján Pavol II. Aký vplyv mal jeho pontifikát na Vašu formáciu ku kňazstvu?

Ján Pavol II. svojou službou oslovoval celý svet a jeho vplyv na život jednotlivcov, Cirkvi a aj sveta je nesporný. Niektoré skutočnosti sme si ani nevedomovali, napr. jeho vplyv na udalosti revolučných prevratov vo východnej Európe, keď sa lámal komunizmus. Mnohí sme mohli realizovať svoje povolanie ku kňazstvu vďaka tomu, že prišla sloboda. Duch jeho osobnosti a štýl jeho služby formovali a povzbudzovali.

MÚDROŠŤ - PRAKTICKÉ UMENIE ŽIŤ

JOZEF NOVÁK

FOTO: INTERNET, ARCHÍV AUTORA

Múdrošť vdychuje život svojim synom, prijíma tých, ktorí ju hľadajú, a ide pred nimi na spravodlivej ceste. Kto ju miluje, miluje život: ktorí k nej prichádzajú za rána, získajú jej obľubu. Ktorí sa jej pevne držia, obsiahnu život, kam len vkročí (jeden z nich), požehná ho Boh. (Sir 4,12-14)

Čo je múdrošť? Je veľa definícií, ktoré hovoria, čo je múdrošť. Jedna z nich označuje múdrošť ako praktické umenie žiť. Čo to znamená, ukazujú nasledujúce vety. V latinčine múdrošť sa povie *sapientia*. Toto slovo súvisí nielen s múdrosťou, ale aj s chuťou. V latinskom jazyku sa pri jedle používajú dve slová: *gustus* a *sapor*. Prvé slovo *gustus* poukazuje na chuť jedla, ale slovo *sapor* hovorí o kvalite jedla. Znamená to, že v múdrosti ide o ochutnanie niečoho, čo je dobré. Netyka sa to len intelektuálnych vedomostí, ale ide aj o praktické vychutnávanie života, avšak tým najsprávnejším spôsobom. Teda, kto je vlastne múdry? Múdry je ten, kto poctivo a vytrvalo hľadá kľúč k pochopeniu reality života. Znamená to, prísť jej na chuť a žiť v

súlade

s ňou. To súvisí s cestou, akou má človek ísť, a spôsobom, ako má konať.

K múdrosti sa viažu dva hlavné okruhy. Prvý okruh sa zakladá na vzťahu človeka k veciam. Každý človek dostal od Boha talent a je na ňom, či ten talent rozvíja alebo nie. Napríklad taký hudobník, ktorý dobre ovláda hru na hudobnom nástroji - ak chce zahráť zložitú skladbu, musí cvičiť, a tým svoj talent rozvíja. Aj Pán Ježiš to jasne vyjadril v podobenstvách, či išlo o verného sluhu (Mt 24,42-51), o múdre panny (Mt 25,1-13) či o talenty (Mt 25,14-30). Druhý okruh je založený na vzťahu človeka voči druhým ľuďom. Napríklad vzťah otca k synovi. Otec ako hlava rodiny sa snaží dať synovi drahocenné dedičstvo, ktoré sa prenáša z generácie na generáciu. Avšak netyka sa to len vzťahom v rodine, ale aj v škole, v práci a podobne.

V biblickom ponímaní múdrošť má širokú významovú škálu. Môže označovať zdatnosť v určitom odbore alebo v remese (porov. Ex 36,8); schopnosť správne sa rozhodovať a vládnuť (porov. 1 Kr 3,28); určitú „šikovnosť“ vo všeobecnom

zmysle (Prís 30,24-28) a napokon môže znamenať aj správne správanie (Prís 2,1-22) či zbožnosť (Prís 9,10).

V Biblii sa nachádzajú knihy, ktoré sa nazývajú sapienciálne alebo múdroslovné. Tieto knihy hovoria o múdrosti. Každá z nich však podáva múdrosť z iného hľadiska. O aké knihy ide? Prvou z nich je Kniha Prísloví, ktorá ukazuje človeku, akou cestou sa má vybrať. Múdrosť vedie k životu. Múdry človek si vie vybrať správne, pretože je Božím ministrom. Nie je Bohom a podľa toho aj koná. Boh je otcom múdrosti a ona je dcérou kráľovskou. Múdrosť je tým prvým, čo Boh stvoril. Pekným príkladom je vyobrazenie situácie, ktorá ukazuje hrajúce sa dieťa. Tým dieťaťom je vyobrazená múdrosť a tou hračkou je svet.

Druhou knihou je Kniha Jób. Jób sa snaží svojou múdrosťou pochopiť, prečo trpí. Odpoveď prichádza vtedy, keď získava priamu skúsenosť s Bohom. Tam si Jób uvedomuje, že Boh sa stará o človeka. Boh je mocný a múdry. Jób sa však pýta: A kde je múdrosť? Zároveň si aj odpovedá, že múdrosť nie je ani v nebi, nie je ani na zemi a ani v mori. Múdrosť je v Bohu – hovorí Jób (porov. Jób 28,1-28).

Tretia kniha posúva múdrosť ďalej. Kazateľ sa nepýta čo je smrť, ale aká je realita. Kazateľ konštatuje: bohatstvo pomíne a spravodlivý i bezbožný zomiera. A preto sa pýta: Čo potom? Čo zostáva po smrti? Kazateľ dáva odpoveď: „Boha sa boj a jeho prikázania zachovaj“ (Kaz 12,13). Znamená to, že ostane už len bázeň pred Bohom. Podľa Kazateľa toto je celý človek. Len bázeň pred Bohom ostane.

Štvrtou knihou je Kniha Sirachovec, ktorá dopĺňa knihu Kazateľ. V momente smrti sa ukáže, ako človek žil. Bázeň pred Bohom je na začiatku i na konci múdrosti. Ak je človek múdry, tak má bázeň pred Bohom nielen vtedy, keď nastane smrť, ale počas celého života na zemi.

Napokon je to Kniha Múdrosti. Táto kniha je najmladšou knihou v Starom zákone a povzbudzuje k tomu, aby človek miloval spravodlivosť a konal ju s pomocou múdrosti, ktorá je u Boha. Tak človek dosiahne večný život. K tomu je však potrebná pokora, poslušnosť a modlitba.

Dnešný človek má možnosť ukázať svoju múdrosť kdekoľvek sa nachádza. Židia nemali filozofiu ako Gréci. Ich múdrosť pochádzala zo skúsenosti každodenného života. Teda je len na človeku, aby múdro konal a nezabúdal, že múdrosť má svoj počiatok u Boha a je v Bohu.

LIST RÚFUSOVI - DIETĀTU BĀSNE

Hovoríte k nám
hoc pri nás nie.
Vaše slová už Slovo skúša.
Pominulo trápenie.
V nedlhých riadkoch
ostala holá duša
i v človeka oblečený Boh.

Pre nás mlčíte,
naše slová však blúdia,
míňajú sa cieľa
jak z Boha vyzlečení ľudia.
Trúfali čiahať kamkoľvek
veď zem je naša – celá,
papkáme jed ako liek.

Modlite sa s nami
nech nestratíme veľký dar
a ostaneme človečí.
Keď aj nosiaci tvár
detí dvíhame s vami hlásky
spevu, čo presvedčí
nespáchať abortus Lásky.

FRANTIŠEK BARNA

Po roku skúseností - 2. časť

ZOZBERAL: TOMÁŠ SVAT

FOTO: ARCHÍV BOHOSLOVCOV Z PASTORAČNÉHO ROČNÍKA

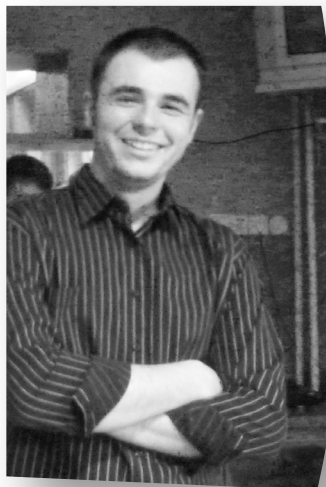
Každé stretnutie s druhým človekom nám môže napovedať niečo viac o nás samých. Pravdivosť tejto vety som si uvedomil práve počas môjho ročného pobytu medzi ľuďmi vo Farnosti sv. Rodiny v Košiciach. Rok je dlhou dobou, avšak keď si spomínam na svoj rok na Furči, mám pocit, akoby ubehol až neprirodzene rýchlo. Môj život plynul v spoločnosti ľudí, ktorí viedli svoje bežné životy, a práve tým, že ma nechali nazrieť do ich všednosti, spoznal som výnimočnosť ich osudov.

Pochopil som, že život žitý bez „ty“ (bez tých druhých) v akomkoľvek okamihu života, nie je cieľom žiadnej práce ani žiadneho snaženia. Zároveň som pochopil, čo znamená toľko opakované slovo – spoločenstvo, že nejde o vonkajšiu podobnosť, ale o vnútorné nasmerovanie na ten istý cieľ. Chcem sa poďakovať všetkým, ktorých som mal tú možnosť spoznať, pretože vďaka nim som sa viac dozvedel o sebe. Mnoho ľudských osudov mi ukázalo veľkosť reálneho života a aj za toto poznanie ďakujem.

Tomáš Svat, Košice - Furča

Peter Petro, Snina

Každý z nás bol plný očakávania a nedočkavosti. Nikto ani netušil, kde to bude, no nadišla hodina „H“ a bolo rozhodnuté: „Zbudské Dlhé“, zaznelo z rektorových úst. „Z valala na valal“, pomyslel som si. No opak bol pravdou. Nestihol som sa z toho spamätať a už som držal v ruke druhý dekrét. „Pôjdeš do Sniny“, zaznelo definitívne. Veru, tak aj bolo. Ďalšie prekvapenie sa nekonalo a v polovici augusta som prvýkrát prekročil hranice mestečka Snina. Už z diaľky sa mi vryval do očí obraz mohutného kostola spojeného s farou, na ktorý nikdy nezabudnem. Farnosť Povýšenia svätého Kríža sa stáva mojím pastoračným miestom a zároveň novým domovom. Po zoznámení sa s farskou rodinou, na čele s pánom farárom, kaplánmi a diakonom, som bol oboznámený s náplňou svojej praxe. Každodenná svätá omša bola pre mňa obrovskou posilou pri vykonávaní mojich povinností. Úloha kostolníka, miništrovanie na svätých omšiach, pomoc na fare, v kancelárii, rôzne stretnutia či už s miništrantmi, mladými, mužmi, rodinné stretká či roznášanie svätého prijímania chorým v nemocnici. To všetko mi malo napomôcť k získaniu skúseností a

praxe v mojom povolání. Človek tu zisťuje hodnotu kňazského povolania a obetu s ním spojenú. Rôzne situácie mi pomohli v raste mojej osobnosti. Pán Boh vedel, prečo Snina, a teraz to viem aj ja. Touto cestou sa chcem veľmi pekne poďakovať otcovi Allanovi Tomášovi za prejavenu dôveru a každú radu a skúsenosť zo svojho života, podanú láskavým slovom a otcovským prístupom. Chcem sa poďakovať všetkým, ktorí mi akýmkoľvek spôsobom pomohli k spríjemneniu môjho pobytu na praxi. Nikdy vám to nezabudnem a navždy ostanete v mojom srdci.

Tomáš Tupta, UPC - Bratislava

V Bratislave, hlavnom meste Slovenskej republiky, v doline, ktorá sa nazýva Mlynská, za areálom Slovenskej televízie, existuje zopár bytoviek, známych ako univerzitné internátne mestečko Mlyny, kde na malom priestore žije niekoľko tisíc študentov, študujúcich na známych bratislavských univerzitách. Uprostred tohto mestečka na internáte, ktorý všetci poznajú ako „Šturák“ sa nachádza Univerzitné pastoračné centrum sv. Jozefa Freinademetza, obľúbené a často navštevované miesto nielen pre katolíckych ale aj pre neveriacich študentov a nielen pre nich. A práve tu, na tomto mieste, medzi vysokoškolskými študentmi, som prežil jeden z nezabudnuteľných rokov svojho života, pastoračný ročník. Duchovnú správu UPeCe zabezpečujú pátri Spoločnosti Božieho slova, ľudovo nazývaní „verbisti.“ Páter Janko Štefanec, správca UPeCe a páter Stanko Krajňák, kaplán, sa pre mňa stali nielen predstavenými, ktorí mi zadávali prácu, ale aj vzormi kňazov, ktorých sa oplatí nasledovať. Môj čas v Bratislave bol naplnený prípravou katechumenov, službou na svätých omšiach, organizovaním rôznych akcií, nakupovaním potravín pre UPeCečko a mnohými inými činnosťami, ako bola služba na recepcii a množstvom osobných rozhovorov s mladými, ktorí tvoria srdce UPeCe. Vidieť množstvo mladých ľudí, stretávajújúcich sa denno-denne na svätých omšiach, adoráciách, krížových cestách a modlitbách, bolo pre mňa obrovským povzbudením a obohatením v mojom povolání. Na čo nedokážem zabudnúť, je úžasná partia, ktorú sme tvorili ako koordinátori. Chalani – Peťo, Jožko a Igor – sa stali na obdobie môjho pastoračného ročníka mojimi ťahúňmi, nakoľko ako najmladší z nich som sa mal stále čomu učiť. Ďakujem všetkým, s ktorými som počas tohto roka prišiel do kontaktu, za príklad i za svedectvo, ktoré sa veľmi hlboko vrylo do môjho srdca. A tak aj teraz, keď už v UPeCečku nie som, si veľmi rád v modlitbách spomeniem na tento úžasný rok, ktorý som z Božej milosti smel prežiť medzi mladými v Bratislave.

Matúš Hatok, Košice - Spoločnosť Ježišova

Svoj pastoračný ročník som strávil v jezuitskom dome v Košiciach, ku ktorému patrí aj Kostol Najsvätejšieho Srdca Ježišovho a zároveň aj stredoškolský chlapčenský internát. Práve s kostolom a internátom bola spojená aj moja služba. Počas celého roka som pôsobil v tomto chráme ako kostolník a miništrant. Zároveň som pomáhal na internáte ako pomocný vychovávateľ, čo spočívalo najmä v nočných službách počas týždňa, pri ktorých som mal byť študentom nápomocný, ak mali nejaký problém, a zároveň som mal dohliadať na dodržiavanie internátneho poriadku.

V neposlednom rade bolo dobrou skúsenosťou bývať a žiť každodenný život v spoločnosti pátrov a bratrov zo Spoločnosti Ježišovej. Od každého z nich som sa niečo naučil a verím, že všetky tieto skúsenosti využijem aj v budúcnosti.

Bystrík Sabo, Košice - Luník IX.

myslieť sa nad sebou a prehodnotiť môj doterajší život a zmýšľanie. Musím povedať, že sa veľmi zmenil môj názor na rómsku problematiku, ale na druhej strane som sa v niektorých otázkach, hlavne z pohľadu sociálneho, ešte viac utvrdil.

Takto neobvykle strávený pastoračný ročník má pre mňa pozitívnu odozvu nielen v mojom osobnom raste, ale aj v stretnutí sa so špeciálnou pastoráciou, ktorej ostávam naďalej otvorený a ochotný sa jej aj v budúcnosti venovať.

Svoj pastoračný ročník som prežil vo farnosti Zbudské Dlhé pod vedením duchovného otca Františka Mariňáka. Bol to rok plný skúseností a zážitkov v dedinskej farnosti. Popri službe ministrovania a práci v kancelárii som denne roznášal Eucharistiu chorým v dedine. Povzbudila ma ich veľká túžba a láska k Eucharistii. Obohatením bolo pre mňa aj vyučovanie náboženstva na základných školách v Zbudskom Dlhom a v Hrabovci nad Laborcom. Na fare sme mali rôzne stretnutia, či už s ministrantmi alebo s mladými, ktorí sa prišli povzbudiť, porozprávať či zabaviť. Spoločne sme nacvičovali aj rôzne piesne na detské sväté omše. Nechýbala ani brigáda alebo práce vo farskej záhrade. Krásu nádhерnej Božej prírody sme obdivovali na vychádzkach do okolia. Ďakujem Pánu Bohu za tento obohacujúci rok, počas ktorého som mal možnosť učiť sa väčšej tvorivosti a vynaliezavosti. Duchovnému otcovi Františkovi som vďačný najmä za jeho príklad obetavej a vernej kňazskej služby. Ďakujem všetkým za srdečné prijatie, za ochotu a otvorenosť pre vzájomnú spoluprácu a pomoc v každodenných situáciách.

Netypické miesto, nie bežná pastoračná prax, ale zato úplne nová a bohatá skúsenosť. To je hrubý náznak môjho viac ako desaťmesačného pobytu na košickom sídlisku Luník IX. Strávil som ho v saleziánskom stredisku spolu so spolužiakom, bohoslovcem Marekom Vajsom. Správcom a princípálom na toto obdobie nám bol otec Peter Bešenyei, ktorý tam pôsobí spolu so svojimi spolupracovníkmi Petrom a Mariánom. Okrem nich tam ešte pôsobia a pomáhajú aj misijní dobrovoľníci a sestry saleziánky z neďalekého sídliska KVP. Je to kolektív s veľkým srdcom, ochotným sa rozdať pre toto rómske etnikum. Pre mňa to bola výzva prežiť niečo nové, málo preskúmané.

Môj príchod na Luník IX. sprevádzali menšie obavy, ktoré sú mnohokrát umelo vytvorené majoritnou skupinou obyvateľstva. Hovorím umelo, lebo sa vo veľmi krátkom čase rýchlo rozplynuli a zmenili na úprimné priateľstvá, hlavne s miestnymi Rómami. Rôzne kultúrnospoločenské akcie, výlety, školské aj mimoškolské katechézy, brigády, stretnutia a bohatý duchovný program prezentovaný na miestnom sídlisku ale aj mimo neho, stmeloval naše priateľstvá a menil moju mienku aj mienku iných „gádžov“ o tejto najznámejšej rómskej komunite v Európe. Duchovná a materiálna chudoba, ale o to väčšia úprimnosť vo vzťahoch jedného k druhému, ma prinútili za-

Jozef Kacvinský, Zbudské Dlhé

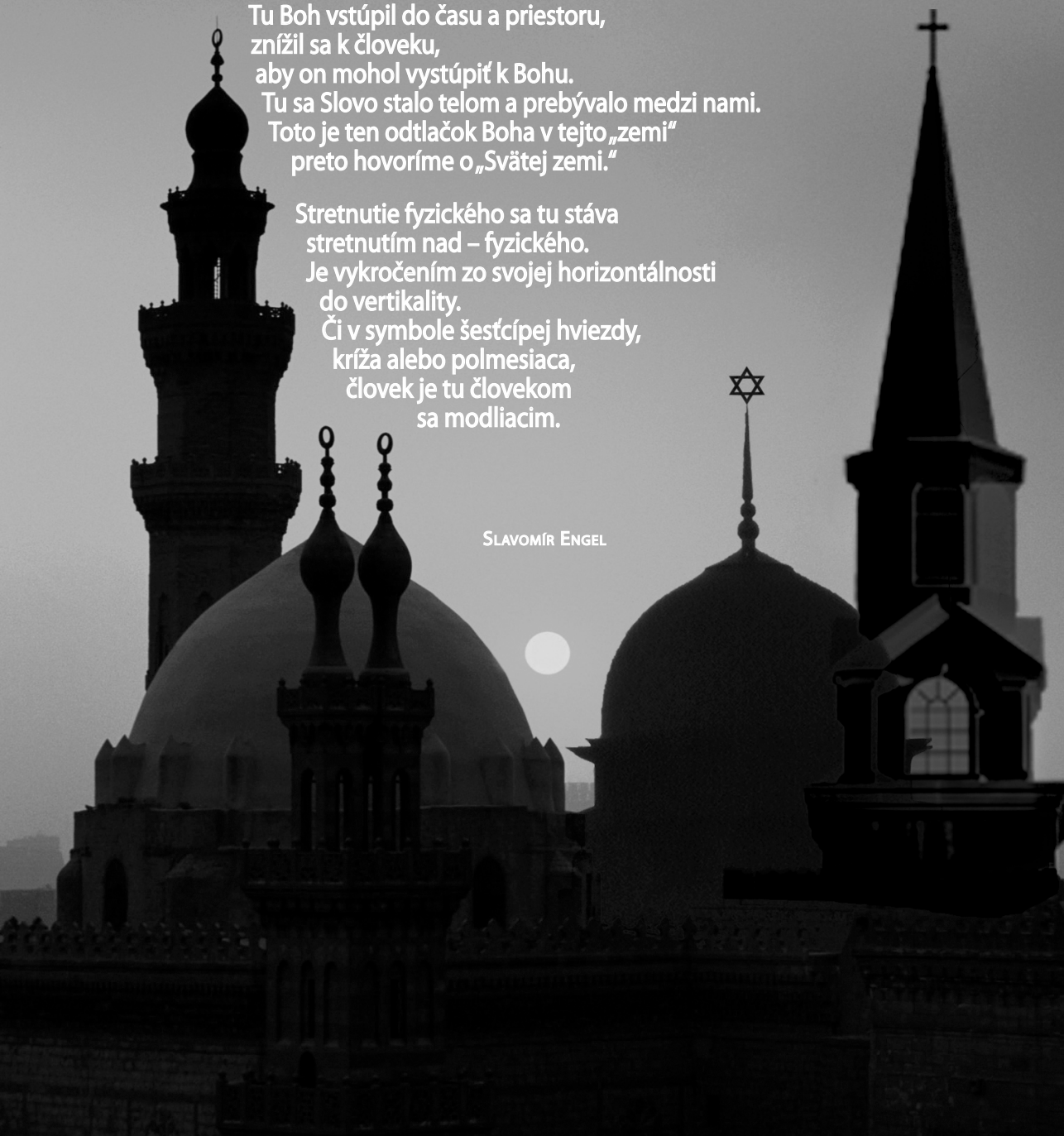
SVÄTÁ ZEM

Na prvý pohľad všedná, no predsa iná.
Stačí iba kúsok ticha a objavíš v nej odtlačok Boha.
Tu sa začal príbeh viery, nevernosti i pádu človeka.
No tu započalo aj povstanie človeka k novému – večnému.
Nekonečnosť sa stretla s konečnosťou,
Absolútno sa stalo súčasťou definitívnosti.

Tu Boh vstúpil do času a priestoru,
znižil sa k človeku,
aby on mohol vystúpiť k Bohu.
Tu sa Slovo stalo telom a prebývalo medzi nami.
Toto je ten odtlačok Boha v tejto „zemi“
preto hovoríme o „Svätej zemi.“

Stretnutie fyzického sa tu stáva
stretnutím nad – fyzického.
Je vykročením zo svojej horizontálnosti
do vertikality.
Či v symbole šesťcípkej hviezdy,
kríža alebo polmesiaca,
človek je tu človekom
sa modliacim.

SLAVOMÍR ENGEL

SVÄTÁ ZEM

POTREBUJEME SA VRÁTIŤ K ČÍTANIU BOŽIEHO slova

ROZHOVOR S MONS. JÁNOM MAJERNÍKOM

ZHOVÁRAL SA: FRANTIŠEK BARNA A SLAVOMÍR ENGEL

FOTO: MARTINA HOLEČKOVÁ, MARTIN KOHUT

MONS. JÁN MAJERNÍK

Narodil sa 27. marca 1956 v Humennom. Ukončil tu gymnaziálne štúdiá.

Nasledoval odchod do USA a štúdium teológie a biblických vied v Ríme v rokoch 1976 – 1987. 6. júna 1982 bol vysvätený za kňaza Jánom Pavlom II. v Bazilike sv. Petra vo Vatikáne. V rokoch 1987 – 1990 pokračoval v štúdiu biblických vied v Jeruzaleme, ktoré ukončil doktorátom z biblickej teológie.

Od roku 1990 pôsobí ako kňaz – misionár a sprievodca vo Svätej zemi.

Čo Vás priviedlo do končín Svätej zeme, v ktorej intenzívne trávite už desaťročia svojho života?

Prvýkrát som bol vo Svätej zemi ako 21 - ročný, bolo to asi v marci 1978. Bolo to v čase, keď som študoval v Ríme. Ako asi na každého, aj na mňa táto prvá návšteva Svätej zeme urobila veľmi silný dojem. Potom som sa do Jeruzalema dostal na štúdiá biblických vied. Bolo to medzi rokmi 1987 a 1990. Po páde socializmu ma postupne oslovovali prví pútnici zo Slovenska, aby som ich sprevádzal po týchto miestach. Vyhľadávali ma prví organizátori púti do Svätej zeme, aby som im pomohol. Takto som sa rozhodol vo Svätej zemi ostať. Potom ma v tom podporili moji kompetentní cirkevní predstavení, ba dokonca, nástojili, aby som robil túto prácu. Táto služba je namáhavá, niekedy aj nevďačná, ale vydržal som v nej a už viac ako dvadsať rokov sprevádzam pútnikov. Jednoducho povedané, do Svätej zeme ma dostali štúdiá a zároveň prebiehajúci pád železnej opony, ktorý mi umožnil tu zostať.

Prečo ste sa rozhodli študovať práve biblické vedy?

Bol som najprv na štúdiách v Ríme. Ešte stále vládla hlboká totalita. Študentov bolo málo. Pán arcibiskup Dominik Hrušovský mi dal ideu, či by som nechcel študovať Sväté písmo. Tiež to bolo akosi náhodné. Začal som sa tým zaoberať a zisťoval som, že štúdium Svätého písma je jedným z najťažších štúdií, ktoré sú medzi teologickými disciplínami. Videl som, že to nie je vôbec povrchné štúdium. Preto som napokon súhlasil a dal som sa na to. Vôbec to neľutujem. Ľutujem len to, že som neštudoval viac a lepšie. (smiech)

Kňazskú vysviacku Vám udelil veľký pápež Ján Pavol II. Aké dojmy to vo Vás zanechalo?

Byť vysvätený Jánom Pavlom II. je úžasným privilégiom. Nedá sa na to zabudnúť. Celá vysviacka bola majestátna. Bolo nás 79. Pamätám sa, že jeden z nás neprišiel. Bolo tam teda jedno prázdne miesto, čo bolo veľmi symbolické. Bol to naozaj hlboký zážitok.

SVÄTÁ ZEM

Bola služba sprevádzania veriacich po Svätej zemi a iných pútnických miestach v Európe či na celom svete Vašou skrytou túžbou?

Určite to nebola moja prvotná túžba. Teda do seminára som celkom iste nevstupoval s vidinou sprevádzania pútnikov ako mojej jedinej náplne kňazskej služby, hoci som obdivoval našich kňazov, ktorí sprevádzali pútnikov v Ríme. Robili skutočne hrdinskú činnosť. Chcel by som menovite spomenúť pátrov Štefana Fáberu a Štefana Šilhára. Oni vykonávali túto službu niekedy až do úmoru. Robili túto činnosť veľmi dobre, aj keď to bolo za hlbokého socializmu. I keď v tej dobe nie vždy mohli prísť naši pútnici do Ríma, akonáhle sa objavili, oni dvaja sa im hneď venovali. Nemôžem však povedať, žeby som túžil pokračovať v ich činnosti v Ríme. Študoval som Sväté písmo s tým, že ono mi pomôže formovať aj veriacich. Netúžil som ani po prednášaní v seminári.

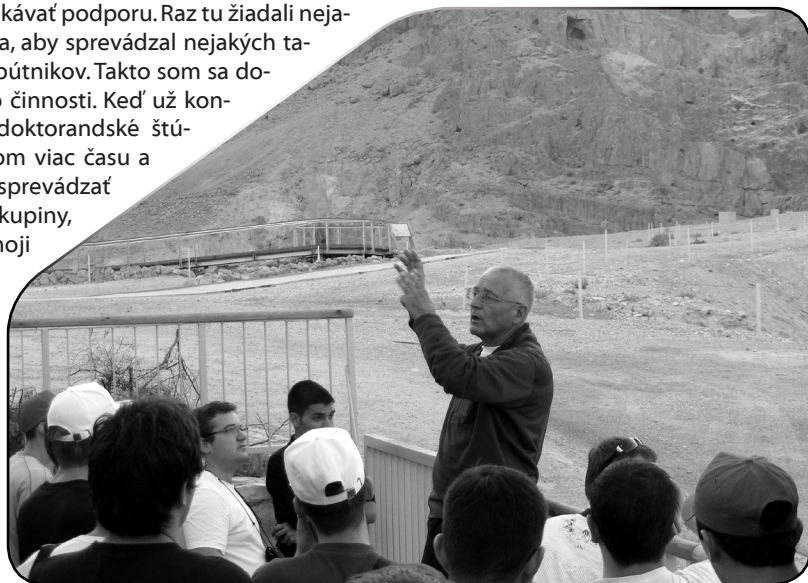
Konkrétne okolnosti, ktoré najviac ovplyvnili moju ďalšiu kňazskú službu, sa vykryštalizovali počas môjho pobytu v Jeruzaleme. Tu som musel z niečoho žiť. Bol som ďaleko od nejakých centier. V tomto období som už nemal otca. Mama sa prebýjala životom v Amerike. Z rodiny som teda nemohol očakávať podporu. Raz tu žiadali nejakého kňaza, aby sprevádzal nejakých talianskych pútnikov. Takto som sa dostal k tejto činnosti. Keď už končili moje doktorandské štúdiá, mal som viac času a aj odvahy sprevádzať pútnické skupiny, aj keď to moji profesori nevideli celkom pozitívne. Potom sa náhle uvoľnili pomery v našich krajoch a pútnici zo Slovenska mohli prichádzať, a tak som sa akosi stožtožnil s touto službou. Dokonca ma o to žiadali už aj moji cirkevní predstavení. Najprv som sa pokúsil učiť v seminári. Nepodarilo sa to na Slovensku, ale učil som v Amerike, aby som získal americké

občianstvo, ale aj trochu inú skúsenosť. Z času na čas treba zmeniť svoju činnosť aj v kňazskom živote. Bola to síce dobrá skúsenosť, ale vo vyučovaní som sa nenašiel.

Ako vyzerala táto Vaša služba sprevádzania pútnikov na začiatku? Podarilo sa aspoň nejakým pútnikom z vtedajšieho Československa či iných krajín východného bloku navštíviť počas totality tieto najvýznamnejšie pútnické miesta?

V čase totality sem chodievali iba „biele vrany“. Je jasné, že Slováci izraelského pôvodu mohli emigrovať do Izraela. Neboli to však kresťania, a preto som s nimi nemal významnejší kontakt. Naši ľudia sem chodili len veľmi sporadicky. Dozvedel som sa, že tu prišla skupina kňazov z Pacem in teris. Hľadali sme na nich s podozrením, ale o ich návšteve som sa dozvedel až neskôr. Myslí si, že Izrael bol na čiernej listine a bývalé Československo s ním nemalo diplomatické styky. Ľudí, ktorí by sa sem mohli dostať v čase komunizmu, bolo naozaj veľmi málo. Pútnici sa mohli ľahšie dostať do Ríma. Ale viem o konkrétnych dvoch ľuďoch, ktorí

sa sem naozaj dostali, no dozvedeli sa o tom aj komunistické authority. Preto mali po návrate domov veľké problémy. Po novembri 1989 vypukol doslova nával pútnikov z našich oblastí.

Zaujímavou je náboženská situácia v tomto prostredí. Ako ju hodnotíte? Sú veľké rozdiely v praktizovaní viery u členov všetkých monoteistických náboženstiev v tomto regióne?

Tu na Blízkom východe sú ľudia formálne ná-

SVÄTÁ ZEM

božensky založení. Každý má svoje náboženstvo. Oni to považujú za svoju identitu, za svoje rodinné privilegium. Je to niečo ako farba kože. Náboženstvo je tu často stotožnené s nacionalizmom. Každý sa tu klasifikuje ako +Yid, mohamedán či kresťan. Na druhej strane však títo ľudia nábožensky nežijú. U Židov je obrovský počet tých, ktorí sa vyhlasujú za ateistov. Dokonca aj medzi mohamedánmi nie je vysoký počet tých, ktorí navštevujú mešitu. Samozrejme, je ich viac v arabských krajinách. Je tu evidentne prítomný náboženský formalizmus. Ľudia síce nie sú militantne proti náboženstvu, ale vidím, že široké masy nepotrebujú náboženstvo. Mnohí mohamedáni nemajú základné vedomosti z Koránu. Taktiež aj naši kresťania nemajú tieto poznatky učenia vlastnej viery a podobne je to u Židov. Na Blízkom východe málo ľudí konvertuje na inú vieru. Je to rodinná a etnická záležitosť. Vo všeobecnosti je tu veľmi nízke percento tých, ktorí žijú naozaj hlbokým duchovným životom vo všetkých troch náboženstvách. Sekularizmus, žiaľ, až priveľmi ovplyvnil aj našu kresťanskú komunitu, ktorá tu žije.

Máte medzi pútnickými miestami Svätej zeme nejaké konkrétne, ktoré Vás najviac oslovuje?

Je to miesto primátu sv. Petra pri Galilejskom jazere. Občajne sa vždy snažím nájsť si čas na meditáciu pri vlnách Galilejského jazera. Je to miesto posledného odkazu Ježiša Krista. Je to miesto primátu lásky. Všetci si uvedomujeme, ako málo jej v živote máme. Preto mi toto miesto najviac prirástlo k srdcu.

Má pre človeka súčasnosti význam putovanie po posvätných miestach? Nie je to len prejav túžby po silných emotívnych duchovných zážitkoch alebo doplnení zbierky vedomostí o svete?

Ja si myslím, že jedno i druhé má význam. Náboženský zážitok, ak je skutočne silný, zanecháva v živote človeka stopy. Keby som sa niektorých seminaristov alebo kňazov opýtal, čo ich priviedlo ku kňazstvu, neodpovedali by, že to bol práve náboženský zážitok, silná skúsenosť s Bohom? Mojou úlohou je navodiť pre pútnikov atmosféru uľahčujúcu im stotožnenie sa so svätým miestom. Mojim cieľom je, aby tu pútnik hľadal odpovede. Keď našich pútnikov vedie do Svätej zeme túžba po náboženskom zážitku, ja to nevidím negatívne. Iste, emotívnosť schladne. Ona musí prejsť aj do racionálna. Keď človek dokáže obe dimenzie spracovať správnym spôsobom, moja práca má úspech. Otázkou teda je, nakoľko ľudia pracujú na tom, čo tu získali, hoci je to emotívne a nenechajú to vyprchať.

Ťažkosťou tejto formácie pútnikov je, že tých ľudí nemôžeme sledovať v ich domácom prostredí.

Odídu odtiaľto a my ich dlho alebo už nikdy nevidíme.

Poznatky z púte po Svätej zemi ľuďom pomáhajú lepšie sa orientovať vo Svätom písme. Tieto dva komponenty nie sú zlé, aj keď by nemali byť jediné. Myslím si, že sväté miesta vyžarujú určitú energiu a vedú človeka aj k dôležitým životným rozhodnutiam.

Je nejaký posun v týchto očakávaniach veriacich a v tom, ako sa naozaj naplňajú?

Badám dva trendy u našich veriacich prichádzajúcich do Svätej zeme. Priaznivý ekonomický rozvoj na Slovensku spôsobil, že viac našincov si môže túto púť dovoliť. Máme až príliš veľa skupín, na ktoré nestačíme. Je tu aj konkurencia, ktorá má takmer rovnaký počet pútnikov. To je tiež pozitívne. Je veľa takých pútnikov, ktorí na túto púť neprichádzajú ako na púť. Buď im to kúpia deti, alebo prídu len preto, že si to môžu dovoliť, či dokonca preto, lebo je to lacnejšie ako v sekulárnych cestovných kanceláriách. Negatívom je, že sú tu takí, ktorí vôbec nemajú záujem prehĺbiť svoj duchovný život. Pozitívne je, že niektorí ľudia prichádzajú do Svätej zeme pravidelne, dokonca každoročne s dobrým úmyslom. Mojou úlohou je pre nich okrem duchovného zážitku, informácií o

SVÄTÁ ZEM

Svätom písme či o krajine urobiť z tejto púte aj duchovné cvičenia. To je, samozrejme, nápor aj na mňa, aby som sa začal modliť, vzdelávať, a tak mohol spoločne s nimi duchovne rásť.

Počas dní, ktoré s nami trávite na týchto svätých miestach, na Vás badáme neustály entuziazmus, oduševnenie. Nevytvoril sa vo Vašom živote počas rokov služby pre pútnikov akýsi stereotyp, ktorý vo väčšine prípadov vyvoláva nechúť k sebarozvíjaniu?

Každý má v živote krízu. To je celkom normálne vec. Môžem spomenúť, že nie vždy je medzi organizátormi púti a nami, sprievodcami, teda poslednými „tykadlami“ pri púti po Svätej zemi, koordinácia. Čo ma v trende pútnikov do Svätej zeme stále viac znepokojuje, je honba za pohodlím. Ohľadom štandardu bývania sú naše cestovné kancelárie ochotné urobiť všetko. Požiadavky pútnikov sa tu akosi prekrývajú s požiadavkami v normálnom turizme. Nepokladám za nutné, aby na každej izbe musel byť televízor, chladnička a zábavný podnik blízko hotela, pretože to je štandard pre turistov idúcich k Červenému moru. Aby púť bola púťou, postačujú aj pútnické domy. V čase, keď sme bývali v pútnickom dome sv. Jozefa, nemali ľudia také vysoké nároky a výhodou bolo, že sme mali k dispozícii kostol, v ktorom sa mohli pomodliť. V hoteloch ho nemáme. Toto vi-

dím ako negatívne trendy, ktoré síce zvýšia počet pútnikov, ale je to len násilné prispôsobovanie sa. Pohodlím totiž odčerpávame to, čo je duchovné.

Vo svojich zamysleniach a príhovoroch pre pútnikov často používate metódu čítania Svätého písma - Lectio divina. V tomto období prebieha v našej arcidiecéze Rok sv. Ondreja, ktorý má vo svojej náplni práve aj rozvíjanie Lectio divina v našich farnostiach. Nakoľko je podľa Vás pre človeka, ktorý chce dobre poznať Sväté písma, potrebné navštíviť Svätú zem či iné biblické krajiny?

Myslím si, že stále platia slová sv. Hieronyma, že Svätá zem je piatym evanjeliom. Sväté písma treba čítať. Máme Lectio continua a Lectio divina. Neraz pripomínam pútnikom aj seminaristom, ktorých som učil a videl som, že si radi osvojujú výsledky, hotové syntézy, ale nečítajú Božie slovo. Treba sa vrátiť aj k jednoduchému čítaniu Božieho slova.

Aký odkaz by ste chceli odovzdať seminaristom?

Aby boli svätými kňazmi. Aby sa neuspokojili s priemerom a nešli za kňazstvom len preto, že získajú úctu u ľudí alebo nejakú satisfakciu. Aby chceli formovať ľudí, aby sa stali pre veriacich druhým Kristom.

SVÄTÁ ZEM

ZJAZVENÁ TVÁR SVETA

NAŠA PŮT DO SVĚTEJ ZEME

FRANTIŠEK BARNA

FOTO: MARTINA HOLEČKOVÁ, MARTIN KOHUT

Pojem „svätý“ je v spoločnosti chápaný len ako označenie človeka, ktorý sa snaží svoj život vtisnúť do mantinelov nejakého morálneho kódexu alebo toho, ktorý sa usiluje viac či menej vedome byť nezištný a prijímať z Božej ruky čokoľvek. Jednoduchý význam tohto slova už od starozákonných dôb je však „iný“. Svätý je ten, kto je vyčlenený, nejako odlišný od bežného priemeru. Svätý človek je iný ako my. Aká je však „svätá“ zem? Je tiež iná ako zem, po ktorej obyčajne denne kráčame za svojimi povinnosťami, starosťami či radosťami? Čím je Svätá zem iná od ostatných zemí?

Otázniky na začiatku

V našom seminári sa pojem „Svätá zem“ počas posledných mesiacov skloňoval stále častejšie. Množili sa debaty o tom, ako je potrebné pripraviť sa na púť do Svätej zeme, čo nie je dobré zanedbať a čo vlastne možno od púte do Svätej zeme očakávať. Je to naozaj krajina oplývajúca mliekom a medom? Pre väčšinu z nás to bola vôbec prvá púť na miesta, ktoré sú už stáročia cieľom pútnikov z celého sveta. Je teda ťažké opísať, čo každý jeden z nás prežíval a čo očakával od týchto dní na miestach, ktoré boli natrvalo poznačené Kristovou prítomnosťou. Teda naša púť a, samozrejme, aj predchádzajúce sprostredkované vedomosti z kníh, dokumentov či rozprávania našich biblistov, nám dali jasne najavo, že ono trvalé poznačenie Svätej zeme životom Božieho Syna nie je až tak nepretržitá. Aj tento geografický priestor je podobne ako iné kúty sveta podstatne ovplyvnený moderným spôsobom života. Nestalo sa to, že by

Boh miesta života svojho Syna zakonzervoval či vytvoril z nich múzeá a stojac pri ich bráne by vyberal vstupné. Svätá zem je celkom obyčajným svetom, ktorý však nemôže zotrieť nános tradície, a preto musí do koloritu svojho života zakomponovať aj fakt Kristovho prebývania na týchto miestach. Podarilo sa to svojským spôsobom.

V Ježišových stopách

Naša púť sa začala v prístavnom meste Hajfa. Pokračovali sme na miesto, kde sa „Slovo stalo telom“, do mesta Nazaret. V uličkách tohto rušného mesta sme predsa len našli oázu pokoja v areáli Baziliky Zvestovania Panny Márie a v Kostole sv. Jozefa. Potom sme sa zastavili pri Genezaretskom

jazere. Tu Ježiš trávil podstatnú časť svojho verejného účinkovania. Neuniklo nám miesto Petrovho primátu, dom jeho svokry s príľahlou synagógou či TAB-GHA, čo je údajne lokalita, kde sa odohral zázrak rozmnoženia chlebov a rýb. Keďže našimi spolupútnik-

SVÄTÁ ZEM

mi boli aj laici a medzi nimi aj manželské páry, nebolo možné obísť Kánu Galilejskú. Tu, v kostole označujúcom miesto zázraku premenenia vody na víno, sa konala obnova manželských sľubov. Odtiaľ si mnohí, pochopiteľne, ako suveníri do svojej batožiny, pribalili fľašu vína. Fyzicky sme sa mohli trochu ponamáhať pri výstupe na horu Tábor, kde sa Ježiš premenil pred učeníkmi Petrom, Jakubom a Jánom. Mŕtve more nám po tomto výstupe poskytlo príjemnú chvíľu relaxu. Neobišli sme ani lokalitu Qumrán, známu ako oblasť nájdenia zvitkov od Mŕtveho mora. Jedno z najstarších miest sveta a zároveň bydlisko mýtnika Zacheja - Jericho - nám ukázalo svoju tvár až za súmraku.

Centrum putovania

Najdôležitejšou časťou našej púte po Svätej zemi bola návšteva miest Betlehem a Jeruzalem. Tieto mestá nie sú od seba veľmi vzdialené. Svojimi okrajovými časťami sa navzájom takmer dotýkajú. Postupne by sa snád' aj dotkli, no vyrástol medzi nimi obrovský betónový múr. Jeruzalem je totiž súčasťou Izraela a Betlehem patrí k Palestíne. Preto tam vládne isté napätie. Tieto najvzácnejšie miesta Svätej zeme nie sú prostredím, ktoré by človeka očakávajúceho atmosféru najhlbšieho či najvznešenejšieho duchovna mimovoľne nadchýnalo. Niet sa čomu čudovať. Nie sme predsa v „kresťanskej“ Európe. V Betleheme sme mali možnosť pocítiť svoju malosť už pri vstupe do Baziliky Narodenia. Tu je potrebné poriadne sa zohnúť v malom otvore slúžiacom ako vchod na miesto, kde sa narodil očakávaný Mesiáš. Samotné miesto narodenia Ježiša Krista označuje veľká 14 ramenná strieborná hviezda. Toto bol ďalší moment, kedy sme sa mohli pokoriť pred pokorným Dieťaťom. S Bazilikou Narodenia je spojený Chrám sv. Kataríny, v ktorom sme na rozdiel od grécko - ortodoxného prostredia baziliky mohli pocítiť aj katolíckosť. V okolí Betlehema sme mali

možnosť navštíviť Pole pastierov, kde anjel zvestoval pastierom narodenie Ježiša Krista. Okrem toho je táto lokalita známa aj ako Bózovo či pole Rút, kde sa podľa tradície mala Rút zoznámiť s Bózom. Neďaleko Baziliky Narodenia sme navštívili aj Jaskyňu mlieka, kde sa podľa tradície zastavila Svätá rodina pri úteku do Egypta a tam Panna Mária malého Ježiša dojčila.

Pretláčajúc sa úzkymi jeruzalemskými uličkami, lemovanými obchodíkmi najrozličnejšieho druhu, sa pred nami zrazu objavila Bazilika Božieho hrobu. Nič v okolí nenasvedčovalo tomu, že sme na najposvätejšom mieste kresťanstva. No predsa tu bol aspoň jeden nepatrný moment. V ranných hodinách sme boli prvými pútnikmi prekračujúcimi prah tejto baziliky a vo vnútri ešte doznievala hra na organe. Tá mohla napomôcť uvedomiť si, že v tom rušnom a trochu chaotickom starobylom meste sme došli na sväté miesto – iné od ostatných lokalít.

Toto vedomie je potrebné udržiavať aj pri čakaní na vstup do samotného Božieho hrobu, kde sa človek môže zdržať v modlitbe veľmi krátku chvíľu. Podobné je to aj na mieste ukrižovania. Svätá omša v bezprostrednej blízkosti Božieho hrobu bola iste najlepším bodom programu. V Jeruzaleme sme nemohli obísť Múr nárekov, Olivovú horu, Baziliku agónie, Večera-dlo, Kostol hrobky Panny Márie a iné miesta. V blízkom okolí Jeruzalema sme navštívili Ein

Karem. Je to miesto, kde žili rodičia Jána Krstiteľa Zachariáš a Alžbeta. Nachádza sa tam Chrám narodenia Jána Krstiteľa a Chrám navštívenia Panny Márie (Kostol Magnifikat). Iba tento malý náčrt obsahu dní strávených v Izraeli svedčí o náročnosti takéhoto putovania z miesta na miesto. Nie je jednoduché vždy navodiť duchovnú atmosféru, ale isté okamihy to dovoľovali. Jedným z nich bola krížová cesta na nádvorí františkánskeho kláštora, kde sa jeruzalemská via dolorosa (cesta bolesti) začína.

SVÄTÁ ZEM

Naprieč Jordánskom

Putovanie po Svätej zemi sme ukončili presunom na izraelsko – jordánsku hranicu, pretože za ňou nás očakávali ďalšie nepoznané miesta. Tu sa každý pútnik nútene zdrží dlhšie, ako je príjemné, pretože tieto dva štáty nemajú medzi sebou najlepšie vzťahy. Pôsobivou bola zastávka na mieste krstu Pána Ježiša pri rieke Jordán. Tu sme si všetci spolu s našim otcom arcibiskupom mohli obnoviť krstné sľuby, a tak sa zamyslieť nad tým, ako realizujeme prijatý krst v našich životoch. Spojitosť Starého a Nového zákona sme si mohli oveľa viac uvedomiť, keď sme vystúpili na Horu Nebo, kde podľa tradície zomrel Mojžiš. Tu mal Mojžiš vidieť naplnenie predpovedí pre vyvolený ľud o zaslúbennej zemi, oplývajúcej mliekom a medom. Slávici svätú omšu na tomto vrchu sme pootvorili dvere nám predpovedaného nebeského Jeruzalema.

Síce po západe slnka, ale predsa, sme ešte zhliadli pevnosť Macherus na východnom pobreží Mŕtveho mora, kde kráľ Herodes Antipas uväznil Jána Krstiteľa. Pri zmienke o Jordánsku ako turistickom ciele sa mnohým vynorí obraz skalného mesta a archeologickej lokality Petra. Bolo to hlavné mesto Nabatejského kráľovstva. Návšteva tohto areálu bola zaujímavým náhľadom do antickej minulosti. Napriek tomu, že turistický ruch vyhnal z tejto „skalnej destinácie“ všetok pokoj skrze všadeprítomných predavačov a pohoničov oslíkov či tiav, pohľad na toto nehostinné prostredie z vrchu stál za to. Skutočnosť, že o tomto neobyčaj-

nom
d i v e
svet netušil
viac ako jedno tisícročie, je prekvapujúca.

Odpovede sú otázne

Čím je teda Svätá zem iná od ostatných zemi? Ťažko odpovedať, veď na svete je ešte toľko oblastí, ktoré poznáme len z obrazovky alebo kníh. Jej tvár je však zjazvená na mnohých miestach. Podobá sa Cirkvi, ktorú ožaruje nielen svetlo Zmŕtvychvstalého, ale niekedy i na nej badať tieň nedokonalosti jej členov. Život v tejto krajine pokračuje aj ďalej. Neostala prázdnu a dlho zabudnutou ako skalné mesto v jordánskej púšti. Aj keď sa mnohí pohoršujú nad usporiadaním najsvätejších miest kresťanstva, nie je dôvod na obavy. Božia reč je až príčasto nepodobná tej ľudskej. Situácia Svätého mesta či Svätej zeme je pokračovaním Ježišových kázní, ktoré odznievali na týchto miestach. My sa máme snažiť správne čítať aj na týchto pokrivených riadkoch, ba dokonca aj medzi nimi. Teda, ako je ťažké opísať pocity každého pred návštevou tohto Kristovou krvou požehnaného kúta zeme, rovnako náročné je hovoriť aj o pohľade na Svätú zem po skúsenosti s ňou. Moment pochopenia sa snáď vyskytne pri neplánovanom otvorení Biblie a úplne novom pohľade na tento testament Božej lásky pre ľudstvo.

SVÄTÁ ZEM

ZASLÚBENÁ ZEM

LUKÁŠ GROBÁR

FOTO: ARCHÍV AUTORA

Zaslúbená zem, ako ju Boh slúbil Izraelitom, oplývala mliekom a medom ako aj spomína jedna z kníh Svätého písma. Úrodná a bohatá zem, ktorá sa strieda s drsnou a krutou púšťou na východe, bola domovom Ježiša Krista, Božieho Syna. Už na jej začiatku, keď Izraeliti vstúpili na toto územie, si ju najprv museli dobyť, aby ju mohli vlastniť. Počas celej histórie izraelského národa bolo toto územie späť s vojnami a bitkami práve kvôli tomuto teritóriu. Podobne to bolo aj v čase Ježiša Krista i po jeho smrti a zmŕtvychvstanií.

Ešte pred narodením Ježiša Krista rozmáhajúca sa Rímska ríša použila silný izraelský štát ako hradbu pred vpádmi nepriateľov do rímskeho impéria. Dobrého a spoľahlivého vládcu našli u prorímsky zmýšľajúceho Herodesa Veľkého, ktorý svoju vládu udržal v rukách 41 rokov – až do svojej smrti. Počas jeho vlády sa narodil Ježiš Kristus. Po Herodesovej smrti moc a vládu do svojich rúk prevzal Rím, ktorý v Cézarey ustanovil prokurátora. Počas Ježišovho života sa politická a náboženská situácia natoľko vyhrotila, že odpor voči nadvláde Ríma nad Izraelom vypukol v roku 66 do prvého povstania Izraelitov proti Rímu, ktoré sa skončilo porážkou Izraelitov a zničením Jeruzalemského chrámu v roku 70. Izraeliti stratili miesto, na ktorom obeťovali Bohu svoje obety, a tým nastal v judaizme posun. Stará kňazská vrstva, ktorá mala v rukách moc, ju prenechala zákonníkom, aby sa povedomie viery a oddanosti zákonu uchovalo. Pod veľkým vplyvom rímskej kultúry sa aj do Jeruzalema dostalo uctievanie pohanských bohov a to sa nepáčilo mnohým verným stúpenom

oslobodenia Izraela spod nadvlády Ríma. Dôsledkom toho bolo aj druhé povstanie, ktoré viedol Bar Kochba, pokladaný mnohými za Mesiáša. Po ťažkostiach Rimania zvíťazili a na troskách Jeruzalema postavili nové mesto – Aelia Capitolina.

Po uchopení moci Rímom až do roku 324, kedy sa toto impérium rozpadlo, nastáva byzantské obdobie, kedy sa hlavným mestom ríše stáva Konštantínopol. Toto obdobie nesie v sebe rozhodnutie cisára Konštantína – zastaviť prenasledovanie kresťanov, zlegalizovať ich vieru a podporiť jej vzrast. Záujem o sväté miesta, na ktorých sa narodil, zomrel a vystúpil do neba Ježiš Kristus, podnietil cisár výstavbou bazilik na týchto posvätných miestach. Jeruzalem sa znova vybuďoval do veľkosti,

akú mal za vlády Herodesa Veľkého. Do tohto obdobia sa dá zaradiť narodenie proroka Mohameda, zakladateľa tretieho monoteistického náboženstva, ktorý má veľký podiel na tom, ako vyzerá Jeruzalem a Palestína v dnešnej dobe.

Bitka, pri ktorej sa rozhodlo o konci Jeruzalema ako kresťanského symbolu, sa odohrala pri rieke Jarmuk v roku 636, čo znamenalo definitívny koniec aj pre Palestínu. Oslabená Byzantská ríša neodolala útoku púštnych Arabov, zapálených novou vierou, ktorú hlásal Mohamed. Jeruzalem sa tak stal mestom a strediskom tretieho monoteistického náboženstva – Islamu. Počas nasledujúcich štyroch storočí chránili a zveľaďovali Jeruzalem tri dynastie Arabov, ktoré umožnili, aj napriek ne-

SVÄTÁ ZEM

zhodám, pútnikom prichádzať k svätým miestam, až pokiaľ nedobyli Jeruzalem Seldžuckí Turci v roku 1071. Odmietli spolupracovať, nedovolili kresťanom prichádzať a uctiť si sväté miesta a tak úplne znemožnili prístup aj do Jeruzalema. Európania, dychtiaci po spravodlivosti a navrátení Jeruzalema opäť do rúk kresťanom na podnet pápeža Urbana II., sa v roku 1095 vydali na prvú križiacku výpravu. Od tohto momentu sa začína obdobie križiackych výprav, ktoré bolo síce krátke, no malo pre kresťanov význam.

Veľkosť tejto akcie potvrdil aj fakt, že v priebehu štyroch rokov dobyli križiaci sväté mesto. Napriek tomu, že v roku 1099 sa Fatimovci na krátky čas ujali vlády, nedokázali čeliť krvilačnosti križiakov, ktorí 15. júla 1099 definitívne dobyli Jeruzalem. Ich hrdinské počínanie zastrel fakt, že zabilí všetkých moslimských obyvateľov. Na trón Jeruzalemského kráľovstva si zasadol kráľ Baldwin I. Postaral sa o pevný územný základ, ktorým kráľovstvo dostalo nový vzhľad. Z Európy prevzali systém feudálnej vlády, ktorým Palestína veľa získala. Podpora kresťanov v podobe finančných darov a almužien sa odzrkadlila na výstavbe kostolov, nemocníc, hospicov či príchodu rehoľných rádov do Svätej zeme. No táto sláva netrvala dlho. Saladin zjednotil nejednotné moslimské kmene, čím vytvoril armádu, ktorou v roku 1187 porazil križiakov pri Hattinských rohoch a obsadil Jeruzalem. Križiaci aj napriek snahe a dvom predošlým a šiestim nastávajúcim križiackym výpra-

vám nedokázali udržať a znova dobyť Jeruzalemské kráľovstvo. V prvej polovici trinásteho storočia zmluvami opäť získali časti bývalých území. V roku 1250 nastal definitívny pád Jeruzalemského kráľovstva. Zvrhnutím Saladinovej ajjubovskej dynastie sa k moci dostali Mamlukovci z Káhiry, ktorí ich postupným vojnovým ťažením a poslednou porážkou križiakov pri pevnosti Akko, v roku 1291 vyhli zo Svätej zeme.

Na 250 rokov toto územie

obsadila Mamlukovská dynastia. Keďže sa boje odohrávali na iných miestach, Jeruzalem sa stal okrajom záujmov. Sväté mesto však stále bolo záujmom pútnikov, ktorí aj napriek nepriaznivej situácii prichádzali do Jeruzalema. V roku 1335 sa na sväté miesta vrátil rehoľný rád františkánov, ktorý slúžil kresťanským pútnikom.

Najdlhším obdobím v histórii Jeruzalema po Ježišovi Kristovi bolo osmanské obdobie, ktoré trvalo od roku 1517 do konca Prvej svetovej vojny. Toto obdobie neprinieslo žiadnu prosperitu, na jej začiatku však stáli vládcovia, ktorí obnovili jeruzalemské hradby, postavili mešity či vodné zariadenia. V nasledujúcich troch storočiach

však nasledoval úpadok Tureckej ríše a Palestína sa stala okrajovou časťou tejto rozpadajúcej sa monarchie. Palestína bola ponechaná napospas vládnucej triede. V tom čase v Palestíne žilo približne dvestopäťdesiat tisíc obyvateľov, z toho asi dvesto tisíc Židov. Židia boli jediným spoločenstvom, ktoré v tomto období zaznamenalo rast. Postupom času sa Palestína otvorila aj Európe. Do tejto časti sveta znova prichádzali misionári, pútnici, odborníci na históriu i archeológiu i cirkvi rozličného obradu. Na konci tohto obdobia sa vyformovala aj myšlienka vzniku prvého samostatného židovského štátu.

Po Prvej svetovej vojne dostala Británia mandát spravovať Palestínu v mene Spoločnosti národov. Zdatná správa umožnila Palestíne rozvoj a modernú infraštruktúru, čo prinieslo pozitívny rozvoj krajiny. Vyhrtená situácia, spojená s veľkou emigráciou Židov, viedla k rasovým roztržkám. V stave neschopnosti vyriešiť tieto problémy Briti odovzdali kontrolu do rúk Spojeným národom, ktoré v roku 1947 rozhodli, aby sa územie rozdelilo medzi dva štáty, jeden čisto židovský a druhý čisto arabský. Toto rozhodnutie sa nakoniec nezrealizovalo. No Izrael aj napriek tomu začal s výstavbou krajiny na západnom brehu Jordánu. To vyvrcholilo 14. mája 1948 vyhlásením novovzniknutého štátu Izrael Ben Gurionom v Tel Avive, novom hlavnom meste krajiny. Tento štát uznali vtedajšie mocnosti USA a ZSSR, no na oplátku ho odmietli všetky arabské štáty.

SVÄTÁ ZEM

SVÄTÁ ZEM OČAMI KŇAZA – SPRIEVODCU

ŠTEFAN NOVOTNÝ

Na púti vo Svätej zemi sa pútnici často pýtajú kňaza, ktorý ich sprevádza, ako vníma sväté miesta, keď sa tam vracia pravidelne niekoľkokrát v roku. Tieto otázky majú svoj pôvod v silnom zážitku prvej, resp. druhej návštevy Svätej zeme. Pýtajúci sa túžia dozvedieť, či sa dá ešte viac zažiť, alebo či sa po čase človeku nezunuje chodiť po týchto miestach a rozprávať dookola to isté. Určite inú váhu má odpoveď kňaza, ktorý to robí intenzívne viac než dvadsať rokov, ako je to v prípade Mons. Jána Majerníka, a inú, keď sa o odpoveď pokúša kňaz, ktorý začína len tretí rok tejto služby, a aj to len príležitostne. Predsa sa však pokúsím v týchto riadkoch odpovedať na položenú otázku a podeliť sa o svoju krátku skúsenosť.

Sú miesta, na ktoré keď človek príde, tak vie, že sa tam ešte vráti. Ja som to takto zažil pri svojej prvej návšteve Svätej zeme, po ktorej som sa v priebehu niekoľkých dní vybral na dva týždne po stopách sv. Pavla v Turecku a Grécku. Mal som tak počas jedného mesiaca intenzívnu skúsenosť pútnika na miestach, na ktorých sa odohrávali veľké udalosti dejín spásy a šírenia evanjelia. Na konci druhej púte, keď sme sa deň a pol plavili loďou z Patrasu do Benátok, hodnotil som túto skúsenosť a vedel som, že toto je začiatok môjho putovania a že na miesta vo Svätej zemi i biblické miesta v Turecku a Grécku sa ešte vrátim. Nebolo to spôsobené pozvaním Mons. Majerníka k spolupráci, ktorej som sa spočiatku veľmi bránil, vzhľadom na chýbajúce vedomosti i skúsenosti, ale predovšetkým tým, že Biblia, ktorej som sa venoval v pastorácii i na akademickej pôde, mi oživala v rukách a ja som mal pred sebou súvislosť, ktoré mi predtým unikali i napriek štúdiu a práci s Písmom.

Toto bola skúsenosť, ktorá ma v konečnom dôsledku pri-

vedla k tomu, že som s ponukou spolupráce súhlasil. Videl som v nej možnosť, ako byť veľmi jednoducho v kontakte so Svätou zemou. Následne som po prvých skúsenostiach zistil, že púte do Svätej zeme sú vlastne intenzívnymi duchovnými cvičeniami, kde sa odohrávajú mnohé obrátenia a duchovné uzdravenia. Žartovne to vyjadril istý pán na konci jednej púte: „Kúpil som si s manželkou zájazd do Svätej zeme, keď sme prišli do Izraela, v autobuse na začiatku ste nám povedali, že je to púť, a teraz na konci viem, že to boli duchovné cvičenia.“ Nuž a tieto „duchovné cvičenia“ boli veľkým duchovným darom nielen pre pútnikov „exercitov“ ale aj pre mňa, pretože vidieť, ako Božia moc pôsobí v človeku, je veľmi účinným „dopingom“ pre kňaza. Moji spolupratelia kňazi, ktorí boli účastníkmi púti, mi žartovne hovorili, keď sa vrátili z púte, že mesiac sa nemuseli chystať na kázeň, pretože to z nich išlo samo. Pamätám si na jedných manželov, ktorí mi telefonovali so slzami radosti, že v bezdetnom manželstve ich syna sa práve

rok po návrate zo Svätej zeme narodilo dieťa vymodlené práve na svätých miestach. Spomínam na mnohé silné rozhovory a životné príbehy ľudí, ktorí sa vrátili k Bohu práve po dotyku Božej milosti vo Svätej zemi a následnom zmierení sa s Bohom i ľuďmi.

Prečo toto opisujem? Archeologický, historický i teologický rozmer pútnických miest, ktorý kňaz – sprievodca vo Svätej zemi dookola opakuje s väčšími či menšími obmenami a aktualizáciami, môže jeho samého po čase unaviť a nudiť (ja sa ešte stále mám čo učiť, takže som sa ešte nedostal do tohto stavu :), ale to, čo nikdy nenudí a je zdrojom novej inšpirácie, je Božia milosť, ktorá pôsobí v človeku. Na začiatku každej púte si preto v duchu kladiem zvedavú otázku, čím ma Boh ide prekvapiť. Verte, že je až neuveriteľne kreatívny a má veľký zmysel pre dobrodružstvo. Ak by som tento rozmer sprievodcovskej služby kňaza mal ilustrovať nejakým citátom z Písma, tak by to mohol byť Amos 3,8b: „Pán, Jahve, hovorí, kto by neprorokoval?“

SVÄTÁ ZEM

ČO V NÁS SVÄTÁ ZEM ZANECHALA?

Pohľady na Svätú zem sa dajú násobiť množstvom jej návštevníkov či pútnikov na týchto miestach. Preto sme požiadali o vyjadrenie svojich dojmov z tejto púte našich spolubratov. Nasledujúce riadky sú teda dôkazom pestrosti nášho vnímania rovnakých skutočností.

Z vrchu Premenenia

Evanjelium o premenení Pána na „vysokej hore“ je nám dobre známe (Mt 17,1-9). Podľa tradície sa táto udalosť odohrala na vrchu Tábor. Ježiš vzal so sebou troch apoštolov - Petra, Jakuba a Jána. Mohli by sme sa pýtať, prečo si vybral práve ich. Bolo to aj preto, lebo tvorili „vnútorný kruh“ medzi dvanástimi a na Kristovo volanie „poďte za mnou“ odpovedali ako prví. (Mt 4,18-22)

„Ďalšou zastávkou nášho putovania bude hora Tábor“, oznámil sprievodca Mons. Ján Majerník po rannej návšteve v Káne Galilejskej. Cestou autobusom som sa zamýšľal nad tým, aké to „tam hore“ asi bude. Návšteva tohto miesta prekročila moje očakávania a zanechala stopy v mojom srdci.

Podobne ako apoštolov pred dvetisíc rokmi, 18.2.2011 pozval Ježiš na „výstup“ aj nás, pár desiatok ľudí zo srdca Európy. Z parkoviska sme sa vydali, krok za krokom, po chodníku, ktorý viac – menej pravidelne lemoval okraj asfaltového koberca. Cesta bola kľukatá, prevýšenie sa zväčšovalo každým prejdenným metrom. Krásna scenéria dolnej Galilei sa nám ukazovala v plnej svojej kráse stále viac, obydlia sa zmenšovali a my sme sa približovali k vrcholu. Niektorí kráčali v tichu modlitby a rozjímania. Na pleciach mali batohy – teda, každý z nás si tam niečo (či niekoho) niesol. Bolo slnečno. Kto dovolil Ježišovi kráčať vedľa seba, vo svojom srdci mohol pocítiť jeho hrejivý dotyk.

Takmer po hodine sme prišli do cieľa. Malo to svoje čaro. Po prechode križiackou bránou a pozdrave s palmovým lesom padol zrak každého z nás na dominantné miesto – Chrám Premenenia Pána. Jeho priečelie je zložené z dvoch masívnych veží prepojených obrovským oblúkom byzantského štýlu. Interiér je rozdelený stĺpovými oblúkmi na 3 chrámové lode. Centrálna je ukončená polkruhovou apsidou. Obzvlášť ma oslovil biblický obraz v kypole apsidy, ktorá je vyzdobená nádhernou zlatou mozaikou znázorňujúcou Premenenie. Kristus v bielom rúchu uprostred je obklopený Mojžišom a Eliášom, apoštolí sú zobrazení nižšie s pohľadmi sústredenými na Ježiša. Jeho zrak je upretý k nebesiam. Jedna z interpretácií tohto obrazu hovorí, že tvár mu žiarila a odev mu zbelel vďaka hlbokému prepojeniu s Bohom Otcom v dialógu lásky.

V každej z troch lodí chrámu sa nachádza jedna kaplnka. Obrazne pripomínajú Petrov návrh postaviť tri stánky. Apoštolí by sa radi zdržali v atmosfére pokoja a lásky, ktorá ich obklopila. Udalosti na vrchu však nabrali rýchly spád. Potom, ako počuli Boží hlas z oblaku, sa zľakli. Ježiš ich vyzval k odvahe a novému vykročeniu a spoločne zostúpili späť do údolia.

Tak, ako apoštolom, aj nám ubehol čas strávený na vrchu Tábor veľmi rýchlo. Vonku pred Chrámom Premenenia sme mali svätú omšu a po nej sme sa vydali na spiatočnú cestu. Odniesol som si odtiaľ pekný duchovný zážitok.

Kristus pozýva každého z nás k osobnej premene vnútra. Dovoľme mu vstúpiť do svojich životov novým spôsobom, nechajme sa viesť Jeho cestami. On vie o našich potrebách a túžbach. Obnovujme sa premenou zmysľania a On bude premieňať naše srdcia i životy.

Jozef Bujňák - 5. ročník

SVÄTÁ ZEM

Miesta, kde Božie slovo oživa

Ja sám som do Svätej zeme vo svojom živote putoval prvý, no dúfam, že nie poslednýkrát. Putovanie po týchto svätých miestach mi prinieslo najmä duchovné obohatenie ale i nové poznatky, ktoré mi určite pomôžu pri štúdiu teologických disciplín a na hlbšie vžitie sa do Božieho slova pri jeho čítaní a rozjímaní. Počas tejto púte sa objavili ďalšie výzvy do duchovného povolania, ale taktiež som načerpal nové myšlienky, povzbudenie, posilu vo viere a v povolani i mnohé iné inšpirácie a vzory do budúcnosti. Moja modlitba, rozjímanie alebo sväté omše boli na svätých miestach vnútorne ináč prežité. Prešli sme mnoho svätých miest a všetky majú určite svoj veľký význam, ale silno sa ma dotkli miesta agónie, odsúdenia, bičovania a krížovej cesty v centre Jeruzalema. No najsilnejšie momenty boli v Bazilike Božieho hrobu v Jeruzaleme, kde som mohol vnútorne prežiť a prerozjímať umučenie, smrť a zmŕtvychvstanie Pána Ježiša. Vela krásnych duchovných zážitkov mám tiež z hory Premania Pána. Na niektorých miestach som rozjímal a pripomenul som si udalosti môjho života. Napríklad na pobreží Genezaretského jazera som si pripomenul prvé chvíle môjho povolania ku kňazstvu, porozjímal nad nimi a viac sa v povolani upevnil. Pri rieke Jordán, na mieste krstu Pána Ježiša, som si tiež pripomenul svoj krst a v modlitbe pamätal na mojich rodičov i krstných rodičov.

Na tejto púti ma oslovil náš sprievodca, ktorým bol duchovný otec Mons. Ján Majerník. Aj keď takto dobrí kňazi, ako je on, nechcú veľmi, aby ich ľudia chválili, myslím si, že veľké uznanie mu z našej strany iste patrí. Oslovilo ma jeho jednoduché ale veľmi živé a odborné vysvetľovanie udalostí na daných svätých miestach, taktiež jeho skúsenosti a dôkladné poznanie Svätého písma, ktoré často spája s udalosťami a problémami dnešnej doby. Priznal sa, že aj keď už dlhší čas putuje a sprevádza po svätých miestach (vyše 20 rokov), stále prichádza na nové objavy a myšlienky, a tým k stále hlbšiemu poznaniu Boha. Mňa osobne nadchol k pravidelnejmu a kvalitnejšiemu čítaniu a rozjímaniu nad Svätým písmom. Hovorí, že v ňom človek viac spoznáva Boha, nachádza odpovede na otázky a pochybnosti, ktoré nás trápia, a tiež cez Božie slovo môže človek od Boha získať veľkú zbraň v životnom boji proti Zlému.

Jakub Pichoňský - 1. ročník

Na brehu Galilejského jazera

Vo chvíli, keď sa kolesá Boeingu maďarskej leteckej spoločnosti dotkli pristávacej dráhy letiska v Tel Avive, za potlesku všetkých cestujúcich som si uvedomil, že v mojom živote sa deje čosi mimoriadne. Že to nie je odo mňa, ale že je to Božia milosť, vďaka ktorej som mohol prežiť úžasných šesť dní v zemi, ktorú všetci nazývame svätou. Uvedomil som si, že práve „teraz je milostivý čas“ (2Kor 6,2), a že Boh mi dáva milosť, aby som ho naplno využil. Za tých šesť dní sme navštívili mnohé miesta, po ktorých pred dvetisíc rokmi chodil náš Pán Ježiš Kristus.

Najviac mi ostane v srdci úžasný pokoj, ktorý sme mohli aspoň na chvíľku zakúsiť na pobreží Galilejského jazera. Na mieste, kde si Ježiš povolal svojich prvých učeníkov – galilejských rybárov – Šimona a Ondreja. Jeho hlas – „pod'zte za mnou a urobím z vás rybárov ľudu“ (Mk 1,17) – akoby bol adresovaný nanovo a opäť aj mne. Bolo to miesto, kde Ježiš zázračne rozmnožil chleby pre päťtisícový a neskôr pre štvortisícový zástup. Miesto, ktoré sa stalo svedkom prvého i druhého zázračného rybolovu, Galilejské more. Z jednej strany obklopené sýrskymi Golanskými výšinami a z druhej strany nádhernou prírodou a starobylými mestami ako Kafarnaum, Tabgha či Tiberias. No predovšetkým to bolo miesto povolania. Miesto, ktoré mi samo dalo otázku: Čo keby sa teraz spoza kopca vynoril Ježiš a tak, ako Šimonovi a Ondrejovi, by povedal aj tebe: „Pod' za mnou!“ Čo by si urobil? Si pripravený vstať a ísť za Ježišom?

Tomáš Tupta - 3. ročník

SVÄTÁ ZEM

O TOM, AKO SA DÁ PUTOVAŤ

SLAVOMÍR ENGEL

FOTO: MARTINA HOLEČKOVÁ

Myslím, že som dokonale pripravený. Sprievodca od National geographic, perfektne naštudovaný do každého detailu, fotoaparát je pripravený tiež, pre istotu beriem dve pamäťové karty. Cestovné doklady sú v poriadku. „Už len vyraziť.“

Ráno cca. 4:00 hod. letisko Ben Gurion v Tel Avive. Prebdená noc na letisku a asi tri a pol hodinový let. Samozrejme, že sa dostavila únava. No ani tá mi nezabránila, aby som obdivoval krásu izraelského letiska s fontánkami, veľkými, plne grafickými obrazovkami, s dlážkou takou čistou, že by som z nej mohol jesť. „Keď aj všetko ostatné bude v tejto krajine také úžasné, tak to bude stáť za to.“ A potvrdilo sa. Niekedy som nevychádzal z úžasu. Po celý týždeň som bol zavalený veľkými porcami nielen jedla, ale aj rôznych zážitkov. Pestrosť krajiny a krása jej prírody na mňa zapôsobili hneď na prvý dojem. Chutné a bohaté jedlo v hoteloch, kde som mohol dokonale otestovať svoje chuťové poháriky. Jednoducho –super. Takisto nákup suvenírov bol úchvatnou skúsenosťou. Ich predajcovia boli vždy ochotní ísť s cenou tak hlboko pod pôvodnú cenu, že sa mi nechcelo veriť. Stačilo prejaviť iba maličký záujem. Postupne sme medzi sebou súťažili, kto daný tovar kúpi za čo najnižšiu cenu. Miestami to prerástlo až do humorného skúšania trpezlivosti predajcov. Po týždni nákupov som bol zhrozený. Tých suvenírov som mal toľko, že som azda potreboval ďalší kufor. „Neprehnal som to trochu? Ale nie, veď každý kupuje a niekto má toho ešte viac.“ Čo bolo ešte také super? Tiež to, že človek mohol na tak malom priestore sledovať stret rôznych kultúr. Tradičná arabská architektúra sa tu striedala so stavbami, ktoré tu zostali ešte po križiakoch. Milovníci dejín si tu prídu na svoje. Tiež

krása a vyspelosť Jeruzalema. Supermoderné budovy administratívy, hotelov, reštaurácií, nádherný nový futbalový štadión, ktorý môžu závidieť nielen Slováci, a pritom Izrael nebol na MS 2010 vo futbale v Južnej Afrike. Takisto drahé autá, ktoré sa pohybovali po uliciach. Všetko svedčilo o tom, že Izrael je na vysokej ekonomickej úrovni. Prekonal moje očakávania v každom smere.

No popri tej grandióznosti zážitkov mi ešte jeden dôležitý bod unikol. Veď všetky tie superlatívy môže človek zažiť aj inde. Či už v Dubaji, Taliansku alebo v Kanade či Japonsku. Každá krajina ponúkne návštevníkovi to najlepšie a najkrajšie, čo môže. „Čím je teda Izrael taký výnimočný?“ Toto mi rezonovalo v ušiach po celý týždeň. Izrael ponúka ešte jeden dôležitý moment, ktorý je trochu skrytý. Moment zážitku Boha, ktorý sa tejto „zeme“ dotkol. To je to naj, čo v tejto krajine môžeme zažiť. Azda nikde inde nie je človek vtiahnutý do sveta modlitby tak ako tu. Či už je to modlitba Žida, kresťana alebo mohamedána. Je to „cítiť“ vo vzduchu. Veď preto chodíme na púte aj inde, aby sme zažili kúsok duchovna, čohosi premodneného a milostivého. Pýtam sa, či nám tento dôležitý moment v našich púťach neuniká. Nestávajú sa naše púte len výletmi či dovolenkami s cieľom uspokojiť svoje konzumné potreby po každej stránke? Spoznať čo najviac, kúpiť čo najviac, ochutnať čo najviac... Cieľ púte je splnený, ak sme schopní aj my povedať: „Aj ja som tam bol.“

Dotyk Boha je v Izraeli viditeľný. Je len na nás, aby sme správne otvorili oči, aby sme ho zahľadli a domov sa vrátili obohatení práve o tento zážitok.

HO, TÚ, TÓ, TON

LUKÁŠ DURKAJ
FOTO: INTERNET

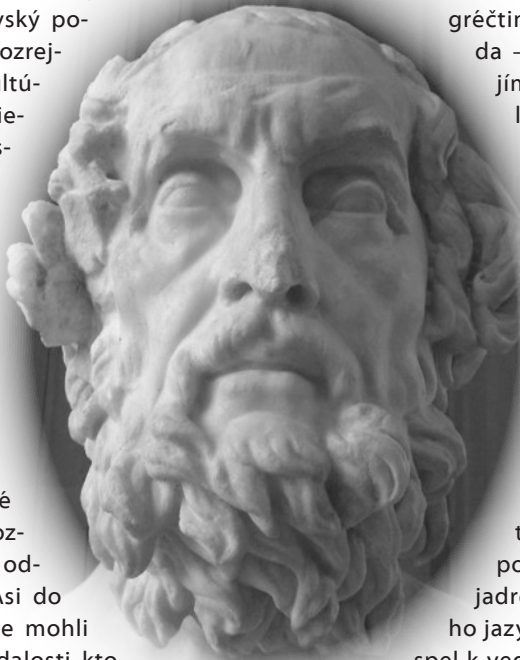
Niektoré jazyky boli pánmi sveta a dnes sa o nich môžeme dozvedieť len z teoretických vedeckých prác a zachovaného nečitateľného písma. Iné sa stali obeťou módy, pospolitého ľudu a jazykovedcov a pretrvali len v neživej mumifikovanej podobe. Jeden jazyk však tvoril západné myslenie, domáci národ nemá jasno v jeho správnom používaní, cudzie národy ním rozprávajú po svojom a ak sa ho učíte napríklad na teológii, začínate aj s takýmito, na prvý pohľad plnými nezmyslami ako v nadpise článku.

Kto uhádol, že ide o gréčtinu, má pravdu a môže s uspokojivým pocitom čítať ďalej. Ostatní nech nesmútia a pripoja sa tiež. Začnime však po poriadku a hlavne na počiatku (ε ν α ρ χ η). Ten lingválno-grécky sa datuje niekedy v 2. tisícročí pr. Kr. Má previazanosť so samotným príchodom prapredkov dnešných Grékov na ich domovský polostrov. Vtedy sa, samozrejme, nedalo ešte o kultúre v Európe hovoriť, niečo ešte písať. Prvé písma prišlo na svetlo sveta pod taktovou najsilnejšej gréckej kultúry, trvajúcej od 17. do 12. stor. pr. Kr., ktorá dostala meno po slávnom a priam až bájnom meste Mykény. Používalo obrázkové lineárne písmo typu B, ktoré dodnes nie je úplne rozlúštené a mätie hlavy odborníkom po svete. Asi do tohto obdobia by sme mohli historicky zasadiť aj udalosti, ktoré o niekoľko storočí neskôr nadaný ranoeurópsky spisovateľ Homér (Ο μ η ρ ο S; nie Simpson) opísal vo svojich eposoch Iliada

a Odysea. Išlo o Trójsku vojnu, ktorej báno-vzrušujúci opis by autorovi určite vyniesol aj Nobelovu cenu za literatúru. Jeho reputáciu, našťastie, zachránila neexistencia Nórov v tom období.

Zastavme sa však pri skutočnosti, ktorá trápila asi každého z nás a je zároveň základnou látkou pre osvojenie si gréčtiny. Je ňou grécka abeceda – takzvaná alfabetá. Zaujímavých je v tomto zmysle hneď niekoľko faktov: každému výrazy ako alfa, beta, pí, ró, niečo hovoria a spája ich automaticky buď s matematikou alebo fyzikou. Teda nie s nejakým jazykovedným či humanitným predmetom. Z osobnej skúsenosti môžem potvrdiť obdiv pri zistení, že niekto tieto zvláštne technické značky reálne používa ako písmo na vyjadrenie živého existujúceho jazyka. Po čase som však dospel k vedecky nedôveryhodnému záveru, že tento znakový systém je ne-

dokonalý, pretože používa dva znaky pre „o“ (ο, ω), „e“ (ε, η) a pre písmeno „i“ (ι, υ),

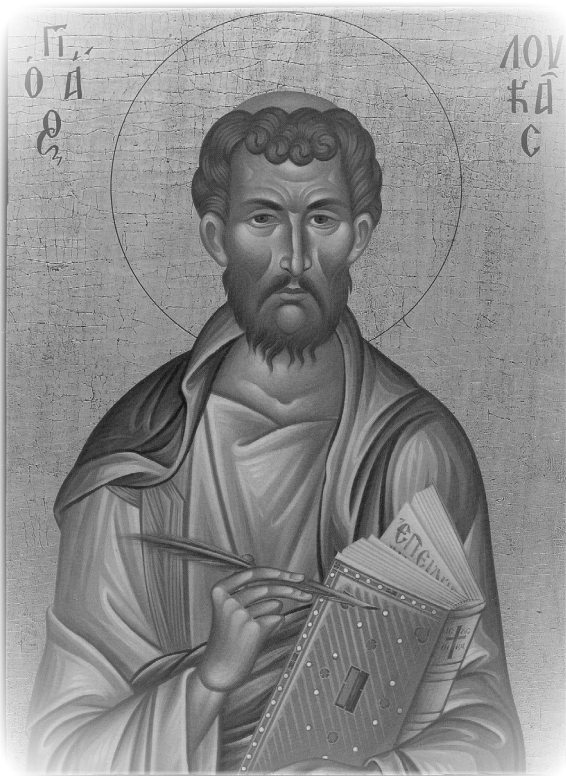
niektoré písmená sa ťažko píšu rukou (ξ) a, navyše, dal priestor pre vznik postrachu medzi znakmi v slovenskej gramatike: *ν ψ ι λ ο ν* – ypsilon. Zanechajme však moju fóbiu (inak slovo tiež z gréčtiny) z gramatiky a pokračujme v rozprávaní o histórii jazyka Helénov.

Po páde civilizácií na konci doby bronzovej nastáva po období temna obdobie pre gréčtinu, nazývané klasické (800 – 300 pr. Kr.). Rozpínavosť kultúry vtedy veľmi obratných gréckych moreplavcov a kolonizátorov síce naberala rapídne na obrátkach, jej zlaté obdobie, čo sa týka dôležitosti, však na ňu ešte len čakalo. Ten čas využili obyvatelia Peloponézu, Atiky a priľahlých stredomorských osadlísk na prehlbenie svojej identity a múdrosti. Na scénu prichádzajú tí prví majstri jazyka – filozofi. Mená ako ΣΩΚΡΑΤΗΣ, ΠΛΑΤΩΝ či ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ (no, posnažte sa trochu) sú snáď každému notoricky známe. A nebol to iba odbor hľadania pravdy, ktorý sa rozvíjal. V Aténach sa naplno začala praktizovať demokracia, vojensky malé a roztrieštené Grécko dvakrát odrazilo útok Perzského impéria a v meste Olympia sa narodil športový „biznis“. Klasická forma gréčtiny sa tomu patrične prispôbila. Hoci bola rozdelená na tri hlavné nárečia (aiolske, iónske a dórske), každé sa vyznačovalo vznešenosťou a patričným komplikovaným pátosom, ktorý sa využíval v dielach a hlavne v rozvíjajúcom sa dramatickom umení. Zaujímavosťou pre nás

by mohlo byť to, že v podstatných menách okrem singuláru a plurálu poznali v tom čase Gréci aj „duál“, čiže vlastný tvar pre 2 veci jedného druhu.

Až sa gréčtiny dotkol Boh so svojim ΛΟΓΟΣ (Slovom). Reč Helénov (Grékov) sa v 4. storočí pr. Kr. stala svetovým jazykom číslo 1. a dodnes ju definitívne z rebríčka najplyvnejších jazykov nezosadili. Môže za to človek, ktorý vlastne ani Grékom nebol a ani Grékov rád nemal. Keďže však sám pochádzal z nie veľmi kultivovaného národa, tak si grécke idey prisvojil. Všetko začalo, „keď vytiahol Alexander, syn Filipa Macedónskeho, z krajiny Chitim a porazil Dária, kráľa (ríše) Peržanov a Médov, stal sa ako prvý z Grékov jeho nástupcom vo svetovláde.“ (1 Mach 1, 1). Tento odchovanec osvieteného Aristotela vybudoval takmer dokonalý kultúrno-svetonázorový systém, ktorý sa stal oficiálnym kánonom jeho ríše, čo vtedy zodpovedalo asi polovici vtedy známeho sveta. Nastala doba helenizmu. Alexandrov život

celkovo vyzdarený veľmi nebol, no jeho posolstvo zostalo silno zakorenené v nástupníckych štátoch. Kto nevedel po grécky, nemohol v tom čase prakticky v celom Stredomorí nič dosiahnuť. Vplyvom toho, že gréčtinu používalo viac ne-Grékov ako potomkov bájných hrdinov, sa jazyk zjednodušil a zvoľbecnil. Stal sa rečou tak bohatých ako aj chudobných. Stal sa všeobecným – koiné (ΚΟΙΝΗ). To

prispelo následne k vzniku Septuaginty. Išlo o grécky preklad Starého zákona pre Židov žijúcich v egyptskej Alexandrii, ktorí už svoju pôvodnú hebrejčinu veľmi neovládali. Podľa legendy ju vyhotovilo 70 mudrcov za 70 dní. Meno vydavateľstva, ktoré túto lingvistickú seansu sponzorovalo, ostáva neznáme ☺.

Dôležitosť tohto obdobia pridáva, že si Boh vo svojej prozreteľnosti vybral túto „ľudovú“ formu gréčtiny aj pre druhú časť svojho posolstva. V koiné boli totiž pravdepodobne pôvodne napísané všetky spisy Nového zákona. Týmto sa gréčtina stáva pre teológiu kľúčová. A neostalo len pri tom. V tomto jazyku sa ako prvýkrát formulovala náuka i dogmy kresťanstva, a tiež spisy východných cirkevných otcov, ktorí Starý zákon citovali nie z hebrejskej, ale už zo spomínanej gréckej verzie. Navyše, ak by ste v prvých storočiach na bohoslužbách v Ríme očakávali latinčinu, tak by ste ostali prekvapení. Ani politické ovládnutie gréckej časti sveta rímskym impériom neznižilo vplyvnú moc „starovekej angličtiny“.

Postupom času sa už v rímskom období začal nelútostný boj medzi východnou (gréckou) a západnou (latinšou) časťou ríše. Tento kultúrny boj v cirkevnom aspekte ostal dodnes. Čo sa týka zápasu na poli lingvistiky, tak jednoznačne musíme (hoci s hlbokými a takmer smrteľnými ranami) za víťaza vyhlásiť gréčtinu. Tá sa postupom času stala oficiálnym jazykom byzantského cisárstva a pomocou tejto politickej veľmoci si upevňovala postavenie vo svete. Až v tomto období sa začali používať písmeňá malej gréckej abecedy, ktoré neskôr prostredníctvom slovanských vierozvestcov ovplyvnili mno-

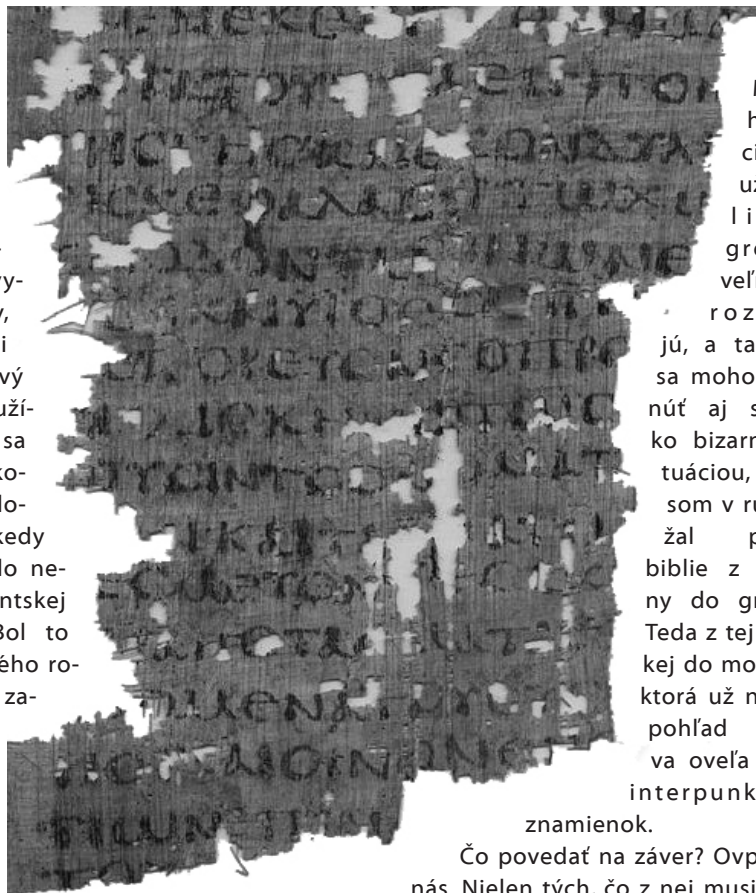
ho typov hlavne slovanského písma. Takmer fatálny krach pre životaschopnosť nastal počas pádu Byzancie v 15. stor. pod nátlakom dobyvačných osmanských vojsk. Tu sa gréčtina dostala na križovatku. Jej intelektuálnejšia časť „emigrovala“ na západné stredoveké univerzity a tá živšia sa ukryla v srdci a jazyku gréckeho ľudu.

Je podivuhodné, že v západnej latinskej európskej kultúre sa zachovala značná časť východnej gréckej. Mnohé diela sa síce preložili do latinčiny a dnes ich poznáme iba z tejto verzie. Kto chcel vstúpiť do tajomstva starovekej teológie či filozofie, ten sa gréčtine nemohol v stredoveku a novoveku vyhnuť. Ako som spomínal, nebola rodným jazykom nijakého západného učenca. A tak automaticky začali nad ňou učenci aj špekulovať. Ten najväčší špekulátor sa našiel v oblasti nizozemských krajín. Známy to zaalpský renesančný filozof – Erazmus Rotterdamský. Ten sa s gréckou gramatikou nevedel vnútorne vysporiadať, a tak navrhol striktnú výslovnosť gréčtiny. Tá vlastne znamenala, že sa vyslovuje takmer všetko, čo je napísané. Nevystihol však trend živých jazykov, ktoré, ako to poznáme aj dnes, často inak vyslovujú ako píšu. Táto erazmovská zakonzervovaná verzia jazyka však stála na lingvistických teóriách, ktoré neplatili minimálne niekoľko tisícročí. Zakorenila sa však v akademickej oblasti západnej Európy a používa sa dodnes. Ak by vás však dnešný či vtedajší Grék počul rozprávať svojou vznešenou gréčtinou, ktorú ste sa naučili niekde na univerzite, určite by vás mohol právom zažalovať za zohavenie rodného jazyka. To by však v ňom musel mať jasno. Čo na prekvapenie nie je ani dnes vyriešené.

Potom, čo sa profesorovi Rotterdamskému konzerváciou podarilo spolu s Lutherom zabiť latinčinu, hrozilo to aj gréčtine. Lenže na rozdiel od vyhynutých Rimanov, tu ešte stále boli živí Gréci. A iba živý národ môže používať živý jazyk. To sa však mohlo aplikovať až v prvej polovici 19. storočia, kedy Grécko opäť získalo nezávislosť od okupantskej Osmanskej ríše. Bol to čas revolúcií a silného romantizmu. Otcom zakladateľom štátu sa preto zdalo, že gréčtina používaná pospolitým ľuďom je príliš rozdielna podľa nárečí a

ovplyvnená tureckým jazykom. Preto vytvorili takzvanú očistenú verziu gréčtiny (katharevúsa – καθαρευουσσα), ktorá sa stala aj oficiálnym jazykom. Tá bola postavená ako oficiálna opozícia voči ľudovej reči (dimotiki – δημοτική). Zákon živosti jazyka sa prejavil aj v tejto oblasti a po dlhom období ignorancie sa dimotika začala v 70. rokoch minulého storočia pokladať za rovnocennú verziu oficiálneho štátneho jazyka Gréckej republiky. Takže dnes sa v krajine dovoleniek a ostrovov môžeme stretnúť s dvoma verziami jazyka, pričom ten očistený ostal prevažne prítomný len v písomnej podobe v niektorých vážnych periodikách, či štátnych dokumentoch. V súčasnosti sa táto otázka začala riešiť aj v pravoslávnej gréckej cirkvi. Tá dodnes v liturgii používa Septuagintu a pôvodné texty Nového zá-

ko-
na.
Mno-
hí Gré-
ci však
už bib-
lickej
gréčtine
veľmi ne-
rozume-
jú, a tak som
sa mohol stret-
núť aj s nao-
ko bizarnou si-
tuáciou, kedy
som v ruke dr-
žal preklad
biblie z gréčti-
ny do gréčtiny.
Teda z tej biblic-
kej do modernej,
ktorá už na prvý
pohľad použí-
va oveľa menej
interpunkčných

znamienok.

Čo povedať na záver? Ovplyvnila nás. Nielen tých, čo z nej musia robiť skúšky, alebo opisovať, ale vplyva aj na ostatné aspekty života. Veď kde by sme boli bez všetkých tých elegantných slov používaných v medicíne (pneumotorax), chémii (mono-, di-, tri, tetra-), filozofii (arché), teológii (eucharistia), či gramatike (syntax). Kde by bola moderná psychológia bez všetkých tých fóbií a fílií. A vlastne každá veda má pomenovanie z gréčtiny (nejaká – lógia). Našla si vplyv aj v gramatickej forme jazykov, kde napríklad jasne poznačila nemčinu používaním členov a štyroch pádov, čo takmer presne nájdete aj v jazyku krajiny, ktorá je častou destináciou našich dovoleniek. Aby som nezabudol: nadpis tvoria členy podstatných mien v nominatívne (teda v preklade: ten, tá, to). Zdá sa vám to čudné a divné? Aj mne, spočiatku. Ale kto by sa občas nezamíloval do zvláštne vyznievajúcich vecí a ľudí?

SKÚSENOSŤ SPOZA VEĽKEJ MLÁKY

ŠTEFAN MIQAČ

FOTO: ARCHÍV AUTORA

Tento rok som mal príležitosť stráviť letné prázdniny v Spojených štátoch. Mal som to šťastie, že som tam mohol byť viac ako dva mesiace spolu s Dominikom Macákom, prednášajúcim na teologickej fakulte. To mi umožnilo zažiť veľa nezabudnuteľných zážitkov a nazbierať mnohé skúsenosti.

Mojím pastoračným pôsobiskom bola Farnosť sv. Júdu Tadeáša v Radforde, štát Virginia. Je to nádherná farnosť, veľmi mladá, ale zato veľmi živá a otvorená pre Boha a pre jeho pôsobenie aj skrze cudzincov. Súčasťou farnosti je aj campus, čo je označenie pre naše univerzitné pastoračné centrum. Radford je univerzitné mestečko, kde sídli Radfordská univerzita. Mojou prácou vo farnosti bolo pomáhať Rev. Kenovi Shuppingovi a počas jeho dovolenky o. Dominikovi so správou farnosti, čo v praxi znamenalo: prácu kostolníka, miništrovanie na omšiach, rozdávanie prijímania, príprava a tlač farského bulletinu a v neposlednom rade, čo bolo po hodinách anglického jazyka veľmi dobrým relaxom, oprava a budovanie novej cesty popri zastaveniach križovej cesty okolo kostola. Okrem toho som pomáhal v campuse, pri skautoch a na ekumenickej výučbe pre deti. Veľkým zážitkom a skúsenosťou bola pre mňa práca s Knights of Columbus, výlučne pastoračno – charitatívnou organizáciou pre mužov. Dominik sa stal aj ich členom, pri ich výročnej schôdzi v diecéze. Pri tom všetkom nám veľmi pomáhali farníci, a to nielen pri našom stravovaní ale hlavne veľkou trpezlivosťou pri našom anglickom jazyku. Okrem práce sme si ja, Dominik a Ken našli čas aj na relax, či už v podobe výletov do prírody v okolí Radfordu, či cestovaní na pravidelné večere s kňazmi z Roanoke, či návštev katedrály a bis-

kupského vikára pre diecézu Richmond a môjho najobľúbenejšieho - ochutnávky miestneho vína a piva s poriadnym steakom. Vyskytla sa nám aj šanca na cestu do New Yorku, kde je naša slovenská farnosť. Zhodou okolností tam zastupoval o. Ján Dolný, ktorý momentálne pôsobí ako doktorand na Katolíckej univerzite vo Washingtone. Spolu s ním tam bol aj o. Peter Juhás, jeden z najlepších biblistov súčasnosti. Strávili sme tam nádherné tri dni plné chodenia po turistických atrakciách tohto niekoľko miliónového mesta. Za všetko tam musím spomenúť aspoň Metropolitné múzeum, jedno z najkrajších na svete. Spolu s o. Jánom a o. Petrom sme sa vrátili do Washingtonu D.C., hlavného mesta Spojených štátov. Prišli sme tam v deň nezávislosti, teda jedného z najväčších sviatkov v krajine, nádherný ohňostroj trval viac ako pol hodiny. Ďalšie dni vo Washingtone sme strávili návštevami nekončiacich múzeí a vládnych budov ako Kapitol, Archív a pod. Po týchto výletoch sme boli naozaj unavení a takmer sme si necítili nohy. Bolo to náročné ale zároveň aj nádherné. Mojou poslednou zastávkou boli duchovné cvičenia na Virginia Beach, kde ma pozvali bohoslovci Richmondskej diecézy. Strávil som tam s nimi a tromi kňazmi nezabudnuteľný čas. Seminaristi sú v rôznych seminároch, a preto sa ticho veľmi nedodržiavalo, tak som mal možnosť ich poriadne vyspovedať a zistiť, ako prežívajú svoje povolanie a svoju vieru v cudzej krajine. Bol to skvelý čas, ktorý som mohol stráviť v Spojených štátoch. Ďakujem všetkým, ktorí mi umožnili ho tam prežiť a v neposlednom rade všetkým, s ktorými som mal možnosť spoznať sa a stráviť s nimi nádherné chvíle.

KRITIKA kritiky

AUTOR: SLAVOMÍR ENGEL

FOTO: VLADIMÍR JÁNSKY

Po tom, čo nám médiá každodenne servírujú škandalózne „odhalenia“ z prostredia Cirkvi, sa zdá, že jej kritika je zásadne legitímna. Veď aj Cirkev sama potvrdzuje na Druhom Vatikánskom koncile, že je cirkvou potrebujúcou sa reformovať (ecclesia semper reformanda). Chcela touto stálou reformou povedať, že má chyby? Strata vierohodnosti, ktorú badať v posledných desaťročiach, vedie k stále silnejúcej kritike. Po rokoch kritizovania či hodnotenia je však potrebné zastaviť sa a urobiť zásadnú reflexiu tejto kritiky – zhodnotiť toto hodnotenie.

Predtým, ako k tomu pristúpime, je nutné uviesť si dve existujúce úrovne kritiky. Kritika kresťana, ktorý je vo svojom rozhodnutí viery kresťanom s prívlastkom „cirkevný“. Druhú úroveň kritiky predstavuje

chce zlepšiť, ponúknuť niečo dobré, existujúc v spoločnosti hriešnych a omylných ľudí. Nachádza možno to pravé bremeno, ktoré bráni dosiahnuť lepší stav spoločenstvu, ktoré s kritikom netvorí svätci, géniovia alebo azda nejakí majstri vedenia

postoj človeka, ktorý stojí mimo Cirkvi alebo má vzhľadom k viere iba občiansky či konvenčný vzťah. Takéto dve úrovne kritiky by v zásade mali byť odlišné. Kritika z prvej úrovne naozaj vie, čo

života. Ak kritizuje, má v záujme predovšetkým najvyššie dobro pre toto spoločenstvo – spásu duší.

Naproti tomu sa v druhej úrovni stretávame

s inou metódou. Prvým aspektom tejto kritiky je základňa, z ktorej túto kritiku kritici uskutočňujú. Akoby boli povznesení nad akúkoľvek kritiku, tvária sa indiferentne a nezávisle voči celej realite. Tento dojem potom prenášajú do svojich výstupov. Ponúkajú svoje hlboké zranenia a, samozrejme, trpia škodami a nedostatkami spoločenstva ľudí v Cirkvi. Stoja v pozícii svätosti a pravdivosti, pritom sami týmito nedostatkami nie sú dotknutí. Nechýba tu sebakritický postoj? Neabsentuje tu najprv nejaká sebareflexia alebo uvedomenie si cieľa svojej aktivity? Nemal by tento postoj človek zaujímať najviac vtedy, ak sa pasuje za sudcu svojich bratov a sestier? Pravá kritika musí vždy počítať s tým, že pri nej samotný kritik bude kritizovaný. Prijímajú naši kritici tento element? Má potom význam prijímať závery kritiky, ktorá nesledovala najvyšší cieľ, ktorá bola len prostriedkom na upútanie pozornosti alebo vznik rozruchu? Nebola len pripraveným mechanizmom na získanie priazne?

Je tu ešte jeden fakt, ktorý nás môže posunúť ďalej. Je nutné uvedomiť si, že Cirkev nie je organizáciou pre uspokojenie náboženských potrieb, inštitúciou iba na realizovanie náboženského kultu. Je predovšetkým spoločenstvom tých, ktorí veria v Ježiša Krista, ukrižovaného a vzkrieseného, a v Boží prísľub, ktorý nám bol skrze neho daný. Načo sa potom rozčuľovať nad hierarchiou, klerikmi a podľa príležitosti aj nad pápežom? Ved' predsa vieme, že cez krst Cirkvi je nám daná neustála Božia milosť? Vieme predsa, že v nej môže človek v Eucharistii spoločne sláviť smrť a vzkriesenie Ježiša Krista ako centrálnu udalosť dejín. Ved' vieme, že napriek mnohým slovám, ktoré v nej počujeme, môžeme vždy počuť Slovo Boha, ktorý sa sám človeku zjavuje. Ved' predsa vieme, že dostávame prísľub odpustenia za svoje previnenia, že sa v žití i v umieraní človek môže v Cirkvi držať Ježiša Krista a jeho milosti tak ako nikde inde na svete.

Nemá kritika z pozície „mimo Cirkvi“ práve za cieľ to, aby nás odtrhla od tohto napojenia sa na život s Bohom? Môže útočiť na okolnosti, dôsledky, na morálne poklesky nás, členov, ale nikdy nezaútočí na pravú identitu Cirkvi. Identita Cirkvi je totiž božská. Na nás, jej členoch, záleží, aby sme toto „Božie“ mali stále pred sebou a podľa toho aj žili.

P O H L A D

JESEŇOU ODŠATENÉ MOHUTNÉ SEKVOJE,
KRAJINU VOJNOVÉ KONVOJE BRÁDZIA.
VŠAK PRÍLIŠ UPÄTÝ SOM NA SVOJE
PROBLÉMY A NAHÁŇANIE ŠTASTIA.

NIET RADOSTI BEZ BOLESTI.
SRDCE MI TRHÁ OD ZLOSTI.
ČI ZBABELOSŤ?

STRATENÉ ĽUDSTVO V BLUDISKU TMAVÉHO LEŠA,
TÚLAJÚC SA TISÍCE KROKOV BEZ POMOCI,
STOVKY DNÍ A NOCI,
NEMOHÚCE VIDIEŤ MODRÉ NEBESÁ.

POHĽADOM HORE HĽADÍM.

POHĽADOM HORY HĽADÍM.

POHĽADOM HĽADÁM RANNÉ ZORE.

POHĽADÍ MA EŠTE LÚČOV TEPLÝCH MORE?

NOHY KRVOU ZMÁČANÉ,

SRDCE ŽIADOSŤOU RÁŇANÉ.

CENA ZA CESTU TAK VYSOKO,

CENA TÚŽBY HĽADIEŤ KAMSI DALEKO.

PODO MNOU ZÁSTUPY INÝCH, ZBLÚDENÝCH,
ŽIVOTOM VÄČSMI AKO JA STRÁPENÝCH.

MAJÚ OČI A NEVIDIA,

HĽADAJÚ, A PREDSA BLÚDIA.

AJ KEĎ BEZMOCNOSŤ STRATENÝCH PRÚDOM SA
LEJE,

NACHÁDZAM BAŠTU VIERY, MAJÁK NÁDEJE.

HĽAJÚC NESMELÝMI DÚŠKAMI VZDUCHU,

VÔŇA JARI KVIŤNE MŤJMU ČUCHU.

TELO NOVOU SILOU SA ROZOCHVIEVA.

DUCH PREBÚDZA SA, VIAC NEOMDLIEVA.

VÍŤAZNE VYLIEŽŤ NA ŽIVOTA „MOUNT“,

BYŤ SCHOPNÝ HĽADIEŤ ZA HORIZONT.

MARIÁN JAKLOVSKÝ

Z A

H O R I Z O N T

POL ROKA V LEUVENE

TOMÁŠ DURKAJ

FOTO:ARCHÍV, INTERNET

V živote zažívame rôzne paradoxné situácie. Je to, ako keď si potiahneme na skúške dobrú otázku, alebo keď na poslednú chvíľu stihneme vlak, ktorý o pol minúty odchádza. Tieto pocity mi prichádzajú na um, keď si uvedomím, že som bol prvým a pravdepodobne aj posledným slovenským bohoslovcom, ktorý mal tú možnosť žiť v The American College of Louvain.

Zimný semester súčasného akademického roka som mal možnosť stráviť ako študent programu Erasmus v malebnom belgickom meste Leuven, nachádzajúcom sa asi 20 km východne od Bruselu. Tu sa nachádza starobylá Katholieke Universiteit Leuven (Katolícka Univerzita v Leuvene), na ktorej som mal tú česť okúsiť štúdium so stáročnou tradíciou. Ešte viac sa mi do srdca vryli ľudia z už vyššie spomenutého Amerického Kolégia, kde som ako bohoslovec strávil 5 mesiacov vo formácii. Je toho veľa čo povedať, veľa na čo spomínať. Niečo vám ponúknem. Začnem však po poriadku.

Najstaršia a najväčšia univerzita v bývalom Nizozemsku sa nachádza v študentskom mestečku Leuven. Študentské znamená to, že počas akademického roka má 90 tisíc obyvateľov, počas prázdnin okolo 60 tisíc. V roku 1425 tu pápež Martin V. zriadil univerzitu, ktorá zaberá prakticky celé centrum mesta. Najstaršie budovy sú vystavané v krásnej, takzvanej brabantkej gotike. Srdcom hlavného námestia je obrovský Kostol sv. Petra a priam rozprávková budova radnice. Posediať si možno v nespočetných krčmičkách pri tradičnom silnom sladkom belgickom pive. Komu by nechutilo, tak bližšie srdcu je určite pivo Stella Artois, ktoré sa vyrába práve v leuvenskej pivárni.

Vstupom do akademického priestoru na vás začnú dýchať stáročia kúsenosti a historických zvrátov, ktoré Katolícka univerzita zažila. Istým mementom je monumentálna budova hlavnej knižnice, ktorú, ako sa hovorí v miestnom vtipe, dvakrát zničili Nemci a raz Valóni. Počas oboch svetových vojen bolo mesto takmer kompletne zničené okupantskými nemeckými vojskami. Za obeť im padla aj spomínaná knižni-

ca, kde sa nachádzalo veľa vzácných aj stredo-vekých dokumentov. To však nebola posledná búrka v 20. storočí. Počas študentských nepokojov v šesťdesiatych rokoch došlo okrem vymoženosti si väčších práv študentov na univerzite aj k bolestnému rozdeleniu. Zmätok prispel k vyplávaniu večnej národnej traumy Belgicka, totiž k nevraživosti francúzsky hovoriacich Valónov a holandských Flámov. V roku 1968 bolo rozhodnuté, že sa univerzita rozdelí. A tak v Leuvene vznikla čisto flámska univerzita a 20 km na juh, už na Valónskom území, vybudovali úplne nové študentské mesto Louvain-la-Neuve (Nový Leuven) s frankofónnou Université catholique de Louvain. Delenie bytostne zasiahlo aj knižnicu, kde sa diela, o ktorých sa nevedelo, kam majú patriť, rozdelili po zväzkoch a sú teraz od seba vzdialené.

Obohatenie, ktoré som získal po vzdelanostnej stránke vďaka vynikajúcej knižnici teologickej fakulty, špičkovému výskumu v biblických vedách či prostrediu, z ktorého-

Americké kolégium v Leuvene

ho vychádzali kľúčové myšlienky pre Druhý vatikánsky koncil, sa určite dá rovnať daru spoločenstva Amerického kolégia v Leuvene. Toto prostredie mi poskytovalo zaujímavú možnosť žiť v americkej kultúre uprostred belgickej kultúry. The American College of the Immaculate Conception v Leuvene bolo založené v roku 1857. Ide o najstarší zahraničný americký seminár. Pôvodne sa pri zakladaní zamýšľalo, aby vychovával a pripravoval budúcich amerických misionárov. Belgicko a Holandsko vtedy totiž patrili k veľmociam, čo sa týka počtu misionárov. V Leuvene sú dokonca uložené aj ostatky sv. Damiána de Veustera, známeho ako misionára medzi malomocnými na ostrove Molokai. Postupom času sa z neho stalo exkluzívne miesto na prípravu mnohých amerických kňazov a budúcich biskupov, ktorí ovplyvňovali domácu americkú cirkev. Zaujímavosťou napríklad je, že budova bola vždy považovaná za istý druh amerického územia, ktorého sa nemecké vojská nedotkli. To pomohlo v kolégiu ukryť množstvo vzácných kníh a umeleckých artefaktov pred zničením.

Do brán tohto seminára som vstúpil s obavami a chvením, keďže som nevedel, čo mám očakávať. S otvore-

tvoria hlavne bohoslovci. Tam som ich našiel z rôznych kultúr a krajov. Väčšinu, samozrejme, tvorili Američania, ale nechýbali ani výrazné osobnosti z Maďarska, Veľkej Británie, Číny a Nigérie. Menovať najlepších by tu bolo zbytočné, pretože by som musel vypísať kompletný zoznam všetkých bohoslovcov. Pocit kultúrnosti, americkej hrdosti a nábožnosti, pravého priateľstva a belgické jedlo - to všetko mi nadhlo utkvie v pamäti. Výnimočnou príležitosťou bol pre mňa aj kurz ikonografie, ktorý som absolvoval pod vedením špirituála, otca Paula. Ten svojimi nádhernými ikonami prispel k výzdobe úchvatnej neogotickej seminárnej kaplnky. Človek si naplno uvedomí, že seminár netvorí steny, kamene a strecha, ale hlavne ľudia. Tu by som chcel ešte spomenúť vynikajúcich kňazov, rehoľníkov a rehoľnice, ktoré bývali kvôli vlastnému štúdiu v seminári.

Čo na koniec? Patrilo by sa niečo veselé. Bohužiaľ, nás všetkých, čo sme si nazívali v tejto výnimočnej komunite, v novembri minulého roka zasiahla správa o uzatvorení Amerického kolégia v Leuvene. V júni 2011 sa kvôli rôznym dôvodom z rozhodnutia Americkej biskupskej konferencie naposledy zatvorila zelené vráta amerického seminára.

nou a vrúcnou náručou ma prijal rektor seminára Mons. Ross Shecterle. Pohostinnosťou nezaostávali ani vicerektor, otec Chris Mahar a špirituál Paul Czerwonka. Týmto by som im chcel poďakovať za všetko, čo mi dali. Jadro každého seminára

Ako sa vyjadril otec rektor Shecterle, nie je čas na slzy. Boh pre nás má pripravené niečo iné. Ja som sa vrátil domov. Som však šťastný, že som mohol zažiť takúto skúsenosť. Som rád, že som mohol stretnúť toľko zaujímavých ľudí.

VÝZNAM biblických MIEN

Jozef Novák
FOTO: INTERNET

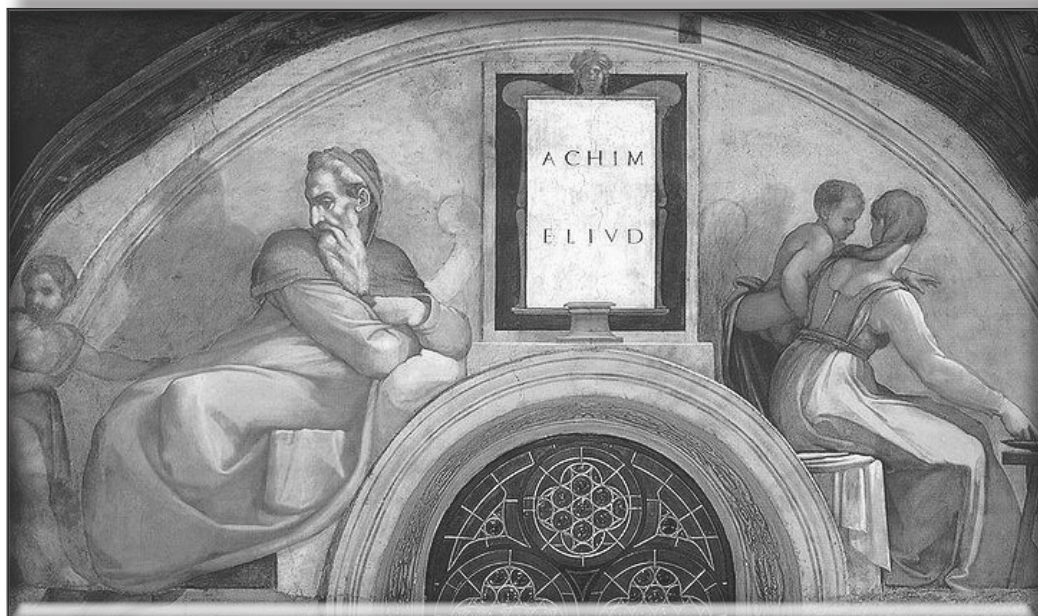
Mojžiš povedal Bohu: „Ja pôjdem k Izraelitom a poviem im: „Boh vašich otcov ma poslal k vám.“ Oni sa budú pýtať: „Aké je jeho meno?“ A čo im odpoviem?“ Boh povedal Mojžišovi: „Ja som, ktorý som!“ - a dodal: „Toto povieš Izraelitom: „Ja-som“ ma poslal k vám!“ A Boh Mojžišovi ešte povedal: „Pán, Boh vašich otcov, Boh Abraháma, Boh Izáka a Boh Jakuba, ma poslal k vám. Toto je moje meno naveky a takto ma budú spomínať z pokolenia na pokolenie. (Ex 3,13-15)

Na začiatku sa naskytá dôležitá otázka: Majú biblické mená vôbec význam? Ak áno, aký?

V jazyku sú slovesá, ktoré vyjadrujú dej alebo stav a sú „motorom“ deja. Potom sú mená, ktoré umožňujú rozlišovať osoby a predmety. Špecifickú skupinu mien tvoria vlastné mená. Ak sa nepozná niekoho meno, nemôže sa zavolať. To je podstata mena. Avšak vnímanie mena ako niečoho, čo človeka umožňuje privolať alebo odvolať, je staršie a základnejšie. V Európe prevláda grécka koncepcia. Znamená to, že podstatné meno je vyjadrením toho, čo je v pomenovanom predmete tým podstatným a trvalým. Ak sa niečo povie, tak si to človek predstaví, ako to vyzerá a z čoho

sa to skladá. Táto koncepcia má svoje korene u filozofa Aristotela.

Dnes sa meno považuje za hračku náhody. Priezvisko sa dedí po rodičoch, ale krstné mená sa dedia po niektorých príbuzných či známej osobnosti. Niektoré sa však často dávajú podľa vkusu alebo podľa zvuku. Význam mena sa dnes v 21. storočí takmer nevníma. Tým sa však veľmi odlišuje naše zmysľovanie od staroveku, kedy Biblia vznikala. V semitskom jazyku podstatné meno nedefinuje, nepopisuje jav, tak ako v gréckom myslení, ale skôr sprítomňuje a aktualizuje. Čo to znamená? Základom biblického myslenia o menách je poňatie mena ako nástroja sprítomnenia. Znamená to, že ide o vyjadrenie niečoho, čo sa v ňom

prejavuje ako aktuálne.

Biblické mená nie sú len obyčajným označením osôb, ale sú súčasne nositeľom zvesti, že ich charakterizujú a že hovoria o svojich nositeľoch. Pre starovekého človeka bolo meno znamením, šifrou povahy nositeľa, ba až veštbou o tom, koho máme pred sebou. To vyjadruje i bežné latinské príslovie „nomen – omen“, doslova „meno je (veštekým) znamením“ (svojho nositeľa). Podstatou veci je skutočnosť, že Starý zákon vznikol ako „výsledok zápasu“ s náboženskými predstavami okolia Izraela, ktorý sa premietol i do vlastných mien tým, že dochádzalo k obmene ich tvarov a k posunu ich významu. To platí o veľkom množstve mien v starom Oriente i v Izraeli, u Kanaánčanov či Feničanov. Išlo o mená vyznávačské alebo modlitbové. Ukazuje to nasledujúci príklad: Slovo Izrael sa môže preložiť ako „Bojuje Boh“ alebo „Nech bojuje Boh“. V prvom prípade ide o vyznanie a v druhom o prosbu. Preto mená sú vyznaním, modlitbou či prianím, ktoré ukazuje duchovnú orientáciu alebo obzor tých, ktorí ich dávali.

Pisatelia Biblie upravujú, krátia, ba dokonca menia mená, aby vyjadrili teologický postoj, ktorý je v zhode s vierou Izraela. V Biblii sa takáto situácia vyskytuje. Napríklad Boh mení meno prarodcovi Abramovi na Abrahám, jeho žene Sarai na Sárú, Jakubovi na Izrael. A prečo sa to stáva? Mená, ktoré zachytáva Biblia, ako sa menia, poukazujú na dva fakty. Prvý spočíva v tom, že zmena mena sa vždy týka nového posolania, novej úlohy danej osoby. A druhým faktorom je, že mená, ktoré sa zmenili, neboli od Boha. Boh im dáva nové mená, aby ukázal ich nový smer života.

V Novom zákone je krásna situácia, ktorá ukazuje, čo znamená zavolať niekoho po mene. Keď Mária Magdaléna prišla ku hrobu, od ktorého bol kameň odvalený, stretáva najprv dvoch anjelov a potom aj samotného Ježiša. Ježiš sa jej opýta, prečo plače. Ježiš však nepovie jej meno, ale len slovo žena. Ona si myslí, že je to záhradník, ale keď ju Zmŕtvychvstalý Ježiš oslovil jej menom Mária, hneď spozná, že je to jej Pán, Ježiš Kristus.

Mená majú veľký význam. Preto je potrebné si uvedomiť, že biblické mená nie sú len označením osôb, ale súčasne sú nositeľmi určitej zvesti, že niečo hovoria o svojich nositeľoch, že ich charakterizujú. Teda je dôležité mať úctu voči biblickým menám, a taktiež i k svojmu menu, pretože biblické meno i meno nejakého svätca dáva príklad, ktorý je správne nasledovať.

...CESTOU k SPÁSE

Z OTROCTVA TU VIEDOL NAJVYŠŠÍ
RUKOU SVOJHO PROROKA
ĽUD, KTORÝ MU BOL NAJBLIŽÍ
DO ZASLÚBENEJ ZEME.

Plynú dejiny národa vyvoleného
žijúceho v dobe neľahkej,
Božími svätými sprevádzaného
čo spásu predpovedali.

TU OTEC POSLAL SVOJHO SYNA,
pred ním ide Boží posol,
by zotrela sa ľudská vina,
STRATENÝ RAJ SA NAVRÁTIL.

ZEM POSVÄTENÁ ŽIVOTOM PÁNA
čo samé dobro konal
i dal sa spoznať v meste Kána
A SRDCE PRE VIERU OTVORIL.

Učil v Pravde, to najlepšie nám dáva,
NA CESTU SPÁSY PRÍVÁDZA.
NO NEBOLA TO CHABÁ, ĽUDSKÁ SLÁVA
TO SÁM BOH TU PÔSOBIL.

Už kľučí Opustený, z údelu sa naľakal
ALE V LÁSKE ZA NÁS PRIJÍMA KRÍŽ.
TRPÍ V MESTE, NAĎ NÍM TIEŽ ZAPLAKAL,
NA KALVÁRII DUCHA PORUČIL.

OSTALA TAM SKALA NA VRCHU GOLGOTA,
KDE STÁL KRÍŽ NEVINNÉHO BARÁNKA
i hrob KRÁĽA, NÁDEJE, ŽIVOTA
čo PUTÁ SMRTI ROZLOMIL.

Jakub Pichoňský

